

יומן מלחמת יום הכיפורים של סרן שוקה בר-און ערך אל"ם (מיל') שאול נגר

יומן המלחמה שכתב סרן שוקה בר-און, בעצם ימי מלחמת יום הכיפורים, הוא מסמך נדיר ויוצא דופן בעצמתו בתיאור הרגעים הקשים של המלחמה, בתיאור יחסי הרעות בקרב ובתיאור מאבק האדם המתגבר על הפחד וחושף את עצמו שוב ושוב לסכנת הקרב למען חבריו ולמען מטרה הטבועה בשורשי תודעתו.

פתח דבר

סא"ל שוקה בר-און ז"ל, שהיה מפקד פלוגת מילואים במלחמת יום הכיפורים (1973) בדרגת סרן, הצליח לכתוב יומן מלחמה מרתק בעת ההתרחשות. סרן שוקה בר-און שימש מפקד פלוגה ח' בגדוד 409, של חטיבה 600. היומן נמצא לאחר מותו (בשנת 1977) על ידי חיה אימו. יומנו מתחיל בשבת, בצהרי יום הכיפורים תשל"ד (6 באוקטובר 1973) כאשר צלצל לחטיבה וקצין האג"ם ענה לו שכדאי שיבוא. בו ביום מתארגנים הטנקים שלו בשדה תימן. חסר ציוד. בשחר יום א' שלמחרת מתחילה התנועה על שרשרות לחזית המצרית. מעט לפני השעה 11:00 כבר הגיעו לצומת רפידיים ושמעו שם ידיעות ראשונות על הרוגים ופצועים באזור התעלה. מגע אש ראשון של פלוגתו התרחש ביום ב' 8 באוקטובר 1973 ליד "מכשיר" שבמפות הקוד של אז. על לחימתו ביום 9 באוקטובר וביום 18 באוקטובר, שהייתה מלווה במאמצים רבים לחילוץ פצועים תחת אש, על אף פציעתו, הוענק לו עיטור המופת.

שוקה בר-און ז"ל הוא בן למשפחת שריונאים. אביו, **תא"ל (מיל') אורי בר-און ז"ל**, שירת בשריון והקים בשעתו את חטיבה 401. שוקה, הבן הבכור, נולד בשנת 1949 והתגייס לשריון באוגוסט 1967. סיים את שירותו בשנת 1972 כמ"פ טנקים והחל ללמוד גיאולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים. לאחר מלחמת יום הכיפורים, באפריל 1974, השתחרר משירות מילואים ולאחר מכן המשיך את לימודיו באוניברסיטה. בשלהי 1976, לאחר תקופות ממושכות של שירות מילואים מדי שנה, השתלם בקורס מג"דים (מפקדי גדודים) וחזר לצבא קבע כמג"ד טנקים בדרגת סא"ל. ביום י' באלול תשל"ז (24 באוגוסט 1977) נפל בעת מילוי תפקידו בסיני.

האח **ערן בר-און** השתחרר מצה"ל בדרגת סגן. במלחמת יום הכיפורים היה ערן כבר איש מילואים ונפצע ביום הרביעי למלחמה. בסוף 1974 התנדב ערן לקבע, כי היו חסרים מ"פים, ושירת כמ"פ בחטיבה 188. בתום שנה בקבע השתחרר. במהלך שירות המילואים הגיע לדרגת אל"ם, לאחר שהיה מג"ד וסמח"ט של חטיבת שריון במילואים. האח הצעיר מבין השלושה, **גדעון בר-און**, היה סמג"ד טנקים, השתחרר בדרגת סרן לאחר של"ג. שירת במילואים בשריון בכל קשת התפקידים וכיום בדרגת אל"ם (מיל') הוא מפקד יחידת החילוץ וההצלה הארצית של פיקוד העורף.

היומן שכתב סרן שוקה בר-און ממש בעת מלחמת יום הכיפורים מרתק מאוד ומספר את העשייה הגדולה של השריונאים הלוחמים בטנקים. העשייה היא אוסף של פרטים ושל מאבק אישי של כל אחד המוזכר ביומן בעת ההיערכות, הלחימה, החילוץ והטיפול בפצועים, ובמאמץ ההישרדות, ובהמשך לחימה בכל תנאי - עד להפסקת האש בסיום המלחמה. בפלוגתו של שוקה ובצוותים שהצטרפו אליו במהלך הלחימה נהרגו ונפצעו רבים וטנקים רבים הושמדו ונפגעו. גורל דומה נפל בחלקן של פלוגות רבות במלחמה. השמות של אנשי פלוגתו והשיבוץ הקרבי שלהם מופיעים בסוף היומן. הערת העורך: מספר הבהרות נוספו בסוגריים בעת העריכה)

שבת, 6 באוקטובר 1973

השעה 12:30. צלצלתי לחטיבה, הפקידה שענתה לי אמרה שרצוי שאשאר ליד הטלפון. ביקשתי את קצין האג"ם והוא כבר אמר שכדאי שאבוא. שאלתי אותו: "אתה בטוח?" "תשובה חיובית" ענה בקצרה. מיד התקלחתי, התגלחתי, ארזתי תרמיל עם הרבה לבנים וגרביים, לקחתי גם ספר באנגלית ובגד-ים. ביקשתי מסולי טרמפ לכביש. בדרך שמענו חדשות ראשוניות (ויבבות צופר מקריית מלאכי). בצומת פגשתי את ינובסקי. התחלנו לנסוע איתו אבל האוטו לא היה תקין. עליתי על פגיו 404, אבל הוא נסע רק עד פלוגות. שם עליתי שוב על ינוש, ולקחנו טרמפ את ליאור בן-חור. בדרך אומר ליאור: "תראו זה רק תרגיל של הממשלה לפני הבחירות".

הגעתי לשדה תימן בסביבות 15:30. לא היה אף אחד מהחיילים או מהמפקדים. קיבלתי ת"פ (תחת פיקוד) קבוצה של טירונים והתחלתי לחלק תחמושת וציוד לטנקים. יותר מאוחר הגיע מיקי פלד ומיניתי אותו לאחראי על ההרשמה; אחר כך הגיעו שמאי וגיורא. מסתבר ששמאי התקשר אלי הביתה ואימא שלי אמרה לו: "תעלה מיד על אוברול ותרוץ לשדה תימן". הטירונים לא עבדו היטב, קיטרו הרבה ועשו מעט, היו ביניהם אמנם מספר קיבוצניקים שניסו אבל הם לא ידעו אפילו מה זה זיווד, ואחר כך ביקשו אוכל. פתחתי להם מנות קרב, והם אפילו לא ידעו איך לאכול מקופסה ללא סכו"ם, רצו לחם וכו'.

לאט לאט התחילו חיילים להגיע. בשעה מאוחרת אסף עמוס את החיילים ואמר להם שיש חמישה הרוגים, ושלושים פצועים בתעלה, שיש מצב מלחמה וצריך לעבוד. החיילים המשיכו בעבודה כשהם מזוודים ומחמשים את הטנקים. הזיווד היה מלא למעט החוסר הבא: בטנק ג' - מטפים וטלסקופ; בטנק ד'- מקמ"ש (מקלט-משדר של מערכת הקשר) לא תקין וקרנף (מכשיר ראיית לילה של הנהג); בטנק 1- משקפת; בטנק 1א - משקפת; בטנק 1ב - כבלי גרירה ומשקפת; בטנק 2 - משקפת; בטנק 2ב - קסדת וי-אר-סי; בטנק 3- לא היה תותחן; ובטנק 3ב - פנס כיס. תחמושת קיבלנו מלא וסידרנו לפי הפק"ל (פקודות קבע לקרב). היה עודף רימוני יד. ייצוב תדרים בוצע. נתתי תדריכים מכל הסוגים - סידור תחמושת, פק"ל שמנים, גריז, לא לגעת במנות חירום, הוראות קשר ומפות. העסיקה אותי בעיה של נשק לחוליה (נוסף לאישי) סוללות לשפנף (מכשיר ראיית לילה למפקד דמוי משקפת) ופנס, ותחמושת קלה (דוד לב לא התייצב כי היה בחו"ל).

לבסוף קיבלנו הודעה מהמג"ד שאנו הפלוגה הראשונה שיוצאת. הסתדרנו בשדרה בדרך היציאה מהמחנה, שם קיבלנו תחמושת קלה וחצי בטון תחמושת למקלעי 0.5, ומסרתי ליוני השליש רשימת אנשי צוות לפי טנקים. בשלב האחרון של סידור התחמושת נפצע קוסטי מארגז תחמושת שנפל לו על האצבע והוא פונה.

יום ראשון, 7 באוקטובר

04:45 התחלת תנועה. ביציאה מאבד המג"ד את מכסה פתח ההצלה של הטנק שלו. נסענו דרך באר שבע. ביציאה מהעיר פחדתי כשעברנו על הגשר הרעוע. ברחובות נראו מעט אנשים. במהלך הנסיעה הקמתי קשר עם הפלוגה וניסיתי לקשר בין המג"ד ושאר הגדוד. בשעה 05:50, קצת אחרי צומת הנגב ולפני משאבי שדה, הודעתי למג"ד שאני עוצר לביקורת בשהייה. במצב הזה החליפו אחרוני החיילים את הבגדים האזרחיים לסרבליים.

רשימת ציוות (רשימת מספרי הטנקים): ג-773; ד-311; ג-284; 1-294; 1א-293; 1ב-290; 2-312; 2א-291; 2ב-281; 3-292; 3א-277; 3ב-282; זחל"ם טכני-750455.

המשכנו לנוע לכיוון שבטה. בדרך ראינו טנק שעף מהגשר ונפל לואדי, (של אמנון אשד). עברנו את שבטה כשהטנק שלי צמוד כל הזמן לטנק המג"ד. בשעה 06:55 עברנו את קציעות. המשכנו בתנועה מהירה. בשעה 08:20 עצרתי לשהייה נוספת ליד ג'בל ליבני. בשלב זה התחלתי להודות לאל על כיסא המפקד. בשלב זה התחילו גם המצברים להסריח ברוב הטנקים.

בטנק שלי השעין רבינוביץ התותחן את ראשו על התותח. מכיוון שהיה חסר טלסקופ - יכול היה לשאוף אוויר צח שחדר דרך הקדח שבמגן התותח. זפרני היה לידי עם הראש בחוץ ונתתי אישור לרזי הנהג לפתוח מדף. בשעה 09:35 הגענו לכניסה לג'בל מערה. קצת לפני 11:00 היינו בצומת רפידיים. עזרנו בצומת והגיע חיים שפירא הקמ"ן. שאלנו אותו מה העניינים והוא אמר שיש כשלושים וחמישה הרוגים ועוד פצועים. בתשובה לשאלה למה אנחנו מחכים, ענה שאריק (שרון) רוצה לרכז כוחות. בינתיים התחילו להגיע טנקים מחטיבה 421 וראיתי את סודיט ומיקי, ונפנפתי להם לשלום.

כאן החלטתי לעשות תיאום כוונות (לטווח 1200 מטר). עשיתי חשבון מהיר 1200 מטר לחלק ל-1.6 זה 0.730 מייל והכי קרוב ל-0.750 מייל שאפשר למדוד במד המרחק שבטנק הפטון האמריקאי. נסעתי לכיוון רפידיים כ-750 על המד-אוף. באותו קו מצאתי גבעות חול ואמרתי בקשר לפלוגה לבצע אלי תיאום כוונות מהכביש. חלק ביצעו, חלק תדלקו ואני עשיתי תיאום לשלט שגיליתי לצד הכביש. ברגע שגמרתי תיאום כוונות התקבלה פקודה לנוע במהירות לכיוון בסיס הציוד ומשם על הציר החדש לכיוון מערב. לי לא היה זמן להגיע לפלוגה ושמאי (שנפלד), מ"מ 3) איבד מחלקה שהתערבבה בפלוגה אחרת. עברנו על הכביש את בסיס הציוד, יצאנו איתו מערבה ועוזי (המג"ד) סידר אותנו במבנה של שניים לפניו כאשר אני מצפון לציר (מימין). הוא דרש שנדווח על כל מה שאנו רואים בדרך ואז התחילו הדיווחים על כל שלדה מאימוני הצמ"פים. בשלב זה הצטרפה המחלקה שנפרדה מעלינו. השטח היה מישורי אבל עם

שיחים שמתחתם הצטבר חול שהפך לתלוליות שגרמו לקפיצות. אני רציתי לשמור על כשירות הטנקים וקבעתי לפי הטנק שלי את הקצב בפלוגה. המג"ד נסע על ציר פדוי והעיר לי מידי פעם להגביר את הקצב. במעבר הואדי נכנסנו לשדרה ועברנו. התנועה נמשכה כך עד כביש הרוחב. בכביש הרוחב ("מבדיל" במפות הקוד) השעה כבר הייתה מאוחרת. עברנו את כביש הרוחב ונכנסנו לעמדות בטווחים שלא עלו על קילומטר מערבה מכביש "מבדיל". בשלב זה היו חלק מהטנקים על קצה דלק. העמדות היו מאוד גרועות והייתה הרגשה שאנחנו במקום שאף אחד לא הגיע, לא מגיע ולא יגיע. ביקשתי אישור לאסוף את שמאי עם המחלקה שלו לחניון לילה אבל לא אישרו לי. העמדתי את הטנק בעמדה וירדתי לעשות את צרכיי. היה לילה שקט, יפה, בהיר, ירח מלא ושלו לחלוטין. לאחר מכן הלכתי לטנק של רמי בר-זיו, ישבתי איתם לשמוע חדשות מהרדיו שלו. כולם היו מלאים השערות ורעיונות וכמו שהיה ברור שהולכים למלחמה עדיין לא היה ברור מה ההיקף ומה קורה בדיוק. במשך הלילה הגיעה מכלית והתחילה לתדלק. המחלקות יצאו לתדלק לפי תור וכשהגעתי עם טנק שלי כבר הייתה המכלית כמעט ריקה. חיפשנו מקום שבו אוכל להעמיד את הטנק נמוך מהמכלית, וכשמצאנו, הסתבר שנגמר הדלק לפני שהמכלים בטנק התמלאו. יותר מאוחר הגיעה מכלית שנייה.

יום ב', 8 באוקטובר 03:30

לפנות בבוקר התקבלה הודעה לנוע במהירות לכיוון טסה ולאחר מכן לכיוון התעלה. התנועה הייתה עם אורות ללא סדר כאשר הטנק של רמי בר-זיו, ללא קשר, נשאר מאחור והתנתק מאתנו. היה קר בתנועה ואני נסעתי לבוש מעיל. בסביבות 04:30 עלה השחר והיה מספיק אור ללא פנסי הנהיגה. המשכנו לנוע לכיוון עוקף טסה. אחרי הפנייה נסענו על אצבע-3, "עכביש" לכיוון דרום-מערב. אז התקשר רמי בר-זיו ממכשיר של מישוה שנמצא בדרך והסברתי לו איך להגיע. המשכנו בתנועה וליד "עכביש" מיד פנינו צפונה (ימינה) בעמק ועלינו לעמדות. "חמדיה" 05:30. מאוחר יותר קיבלנו הודעה לנוע חזרה כלעומת שבאנו. נסענו לכיוון טסה ואחרי כן דרומה על ציר "מבדיל" שעליו היו כמויות רציניות של טנקים וכלי רכב רכים. באזור הצומת עם "פדוי" עצרנו והסתדרנו בשלוש שדרות צפופות, כמו בתרגיל. תדלקנו ותחמשנו. חטיבה 421 עברה אותנו דרומה (ראיתי את "במבי" - ראובן אנר). לפני עצירה התקשר גיורא הן, בחניה הוא הגיע, מזוקן. לחצנו ידיים ולאחר מכן התקבלה הודעה לנוע במהירות חזרה ל"חמדיה". הסתובבנו במקום שעמדנו וברגע שהתחלנו לנסוע המג"ד פרס זחל. המג"ד ירד, הוריד אותי מהטנק ולקח את הטנק שלי. כבר אז הייתי מעוצבן עליו וזה היה מעשה שהרגיז אותי מאוד. הורדתי את גיורא (מ"מ 2), עליתי על הצוות שלו ונסעתי בעקבות המג"ד. קיבלנו הודעה שאחיו של רמי בר-זיו (הטייס לוי בר-זיו) נעדר. שמאי העלה במקומו את ממון ושחרר את רמי. במקום ממון נכנס שבתאי סקרוניצקי.

דהרנו חזרה והסתדרנו שוב על "חמדיה" כאשר גיורא עם פלוגה ז' מדרום, אני במרכז ועידו עם פלוגה ו' מצפון, חלק מפלוגתו לכיוון "מכשיר". ירינו ופגענו בכ-10 טנקים ונגמ"שים שהיו בדרך ל"מכשיר". ביני לבין מחלקה 1 שמצפון עם שמאי, נכנס טנק שהגיע מאחור, תפס עמדה ועלה לתצפית. חטף כנראה טיל סאגר, נדלק והתפוצץ. ראיתי שני אנשים נחלצים ממנו ומתגלגלים בחול. צעקתי לשמאי בקשר שילך להציל את השאר. בטנק נשארו יוסי בס, ילד חמוד עם לחיים ורודות ודוד קנת גם הוא ילד מתוק. הטנק שהיה שייך ל-410, התפוצץ לחלוטין ושימש לאחר מכן כנקודת ציון טובה יותר. המקרה הזה הכניס את החברה לאווירה של מלחמה יותר טוב מכל נאום או אזהרה. במשך הזמן ירדה עלינו ארטילריה.

יום ג', 9 באוקטובר:

הייתה לי משקפת 50x7 גדולה ומסורבלת, אבל התרגלתי אליה ואחר כך היה לי קשה להסתדר בלעדיה. כשעמדנו בעמדות הייתה הרגשה שכל האזור היה פרוס לפנינו עד לתעלה. האזור היה ידוע לי על בוריו (גרתי ב"מרפק" במשך שנה). "מרפק" - "טלוויזיה" הייתה מתחתנו בטווח 3500. מעלות השחר התחלתי לדווח לעוזי המג"ד על מקומות לאורך התעלה שנראו לי כאלה שמהם האויב צולח. אזור החווה הסינית "אמיר" וצפונה עד "מיסוריי" היה רוחש תנועה. אזורי המעברים שאני ראיתי היו מרוכזים מהסיפון והצינורות של החווה ודרומה עד מעוזי דוור-סואר.

עוזי התקשה לראות ובשום אופן לא זיהה את המעברים. האמת שאי אפשר היה לראות גשרים, אפשר היה לראות אבק מהצד שלהם ואת המקום שהאבק מתחיל בצד שלנו. כיוון שעוזי לא ראה הוא הסתפק בלקיחת נתונים (נ"צ) של האזור שנתתי לו. בסביבות השעה 09:00 החלה התקפה של טנקים שלהם, של בין 50 ל-80 טנקים. הם נעו ישר מולי. עמדתי על הרכס כאשר מאחורי ומימיני הטנק השרוף של יוסי בס, מימינו עומד פרץ עם המחלקה ושמאי עם המחלקה. משמאלי גיורא אילן עם המחלקה כאשר אבי קיצוני שמאלי, מימין להתרוממות הקרקע שעליה עמוד זווית. הטנקים התוקפים נעו במבנה פרוס עברו את "טלוויזיה" וגלשו לכיווננו. פתחנו עליהם באש. עד לשלב זה החלפתי מספר טנקים, לרוב בגלל בעיות קשר, עכשיו אני על הטנק שהיו בו ברכה ורון עמרם. אני זוכר את עצמי קופץ מטנק לטנק עם מקלט עזר ביד. מתנשם מהריצה בחול ובחום.

בעוד אנו עומדים, יורים ופוגעים - חטפתי פגיעה רצינית עם פיצוץ גדול בזחל. נתתי פקודה: "נהג אחורה, לאט". נענו כעשרים או שלושים מטרים לאחור והזחל נפרס. קראתי אלי את אבי ועליתי על הטנק שלו. הטנקים המשיכו להתקדם. כל פעם שירדתי למדוד טווח היו משקפי השמש נתפסים ברפידת העין של המד-טווח. הירי היה בקצב מהיר כאשר הטנקים המצריים לוחצים. היה נעים לראות איך אנחנו פוגעים בטנקים שבתנועה והם נעצרים ואנשים בורחים או שהטנקים עולים באש. במיוחד היה טוב ירי כדורי הח"ש (חודרי שריון) שהושגו בהם פגיעות טובות מאוד. בשלב מסוים נכנסו ארבעה או חמישה טנקים מצריים במדרון הקדמי של "חמדיה" ובגלל התלילות אי אפשר היה לראות אותם. המג"ד נכנס לרשת שלי ושלח את שמאי, פרץ וממן למדרון הקדמי, כדי שיפגעו בטנקים המצרים האלה. שלושתם נעו קדימה ולפי דיווחיהם של שמאי ופרץ פגעו בחלקם. פרץ גמר את התורניים ונסע לאחור למלא מחדש. אחריו חזר שמאי. אני חשתי כל הזמן שהם לא גמרו את העבודה וצפיתי גם בטווחים קרובים.

פתאום אני רואה אנטנה מתחילה לעלות, אחר כך מט"ק. ירדתי ועליתי מספר פעמים כדי לראות אם רואים את הטנק המצרי במד-טווח. נתתי לתותחן (וקסמן) נקודה (שיח) שהוא יכול היה לראות את המקום שממנו יעלה הטנק המצרי. הורדתי טווח במד-טווח. בינתיים אני קורא בקשר חוץ למג"ד ומודיע לו שלוחצים אותי וכדאי שיבואו כוחות נוספים כדי לעזור לנו (לכולם נגמרה תחמושת תורנית ורק חלק הספיק לבצע מלא מחדש). בכל מקרה לא אלה הטווחים שבהם מבצעים השהייה.

המג"ד ענה לי שאין כוחות ואני מוכרח להישאר במקום. בינתיים השגיח המט"ק המצרי בטנק שלי וצידד לעברי תוך כדי זה שהוא ממשיך בתנועה. כשהיה בערך 30 מטרים ממני נתתי צו אש לוקסמן. יצא ח"ש והחטיא או החליק. שנייה אחרי כן יצא פגז מהטנק המצרי. הוא פגע לי בכנף שמאל שעפה מעל ראשי וחתכה את האנטנה של המקמ"ש, וכמו כן גרמה לנזקים בזחל. עזר התעורר משלוותו הנצחית וצווח בקול גבוה: "הוא פגע בנו!" וקסמן הסתובב וניסה לצאת אבל דחפתי אותו חזרה. "נהג אחורה מהר". גיורא שעמד משמאלי כיוון ופגע בו מאחורי גלגל המתח, להבות יצאו מיד. אמרתי לוקסמן: "עכשיו תכניס לו". וקסמן ירה ח"ש נוסף שפגע בתא הנהג, בנוסף לחור שעשה הח"ש נראו היטב הסימנים של המנעל העגול מסביב. לעיני הנדהמות יצא מט"ק מהטנק הבוער, העביר רגל לכנף וירד לאט למטה, הסתובב והלך לאיטו לכיוון התעלה, במורד. אף אחד לא ירה בו. הטנק בער בלהבה גדולה ועשן שחור סמיך יצא ממנו. התותח היה עדיין מכוון אלי וגם המקלע. הכדורים התפוצצו בתוכו כל הזמן והרסיסים עפו מסביבי.

ניסיתי להתקשר עם הפלוגה ולא קיבלתי תשובה. סימנתי (לאבי) לבוא אלי. רצתי לטנק שלו עם מקלט עזר. הוא היה מבוהל, ירד ורץ לטנק שלי. אבי כהן המשיך לעבוד על הזחל בטנק הראשון שהרס. כשהגעתי לטנק קיבלתי הוראה לקחת את הפלוגה ולנוע דרומה, על "חמדיה" מעבר לפלוגה ז' לכיוון הכביש. נעתי למקום באגף של פלוגה ז'. הגעתי לעמדות כשמשמאלי אני רואה את הכביש (ציר "עכביש"). טנקי האויב בשטח היו שרופים ופגועים והשלמים שבהם נעו והתרחקו מאוד. פתאום עלה לימיני טנק ויורה בקצב מהיר 4 כדורי מעיד, אחר כך מסתובב אלי ומנפנף ביד, זה היה סגן מפקד האוגדה תא"ל ג'יקי אבן. לאחר מכן קיבלנו פקודה לגלוש קדימה ולפתוח בהסתערות.

לשאלתו של גיורא מי נשאר בחיפוי ענה המג"ד: "23 מדוח על בריחה המונית מ"טלוויזיה". אנו נגלוש ישר ונשטוף את האויב". התחלתי בתנועה בקו, ולא היה לי קשר עין עם פלוגה ז' ועם פלוגה ו'. נענו בפריסה סבירה. אחרי הירידה מ"חמדיה" חצינו את ציר "פוטון" ולאחר

מכן את דרך הסולניג שמובילה ל"נברונים" (ה"נברונים" היו טנקי סטלין שהוצבו כתותחים קרקעיים רבי עצמה ונקראו כך בעקבות הספר "תותחי נברון").
 כאן נתתי פקודה לנוע בזהירות ולפני שממשיכים בתנועה, לעלות לעמדות מאחורי. מימין ראיתי טנקים שנראו לי של פלוגה ז'. מימין ורחוק ראיתי את הטנקים של פלוגה ו'. את הטנק של אשתר, שהיה השמאלי, לקחתי אחורה קצת כדי שגם לו וגם לגיורא תהיה אפשרות לירות שמאלה. מצד שמאל השתרעו המרחבים השוממים, כל מזרח החווה הסינית. עברנו בתנועה את המחפורות שמדרום-מזרח ל"טלוויזיה". אחר כך מדרום ל"טלוויזיה" לכיוון התעלה. בשלב זה נגמרה ההתקפה. לא היו כל פקודות ברשת הגדודית. לי לא היה ברור עד איזה טווח אנו צריכים להמשיך. המשכנו לאט ובזהירות, ולבסוף נעצרנו כ-1200 מטרים מדרום-דרום-מערב ל"טלוויזיה". לא היו לפני, מימיני, או משמאלי טנקים שלנו. מאחור, במרחק של כ-1000 מטרים היה עדיין כוח בגודל פלוגה. חשבתי שזה הוא חלק מפלוגה ז' כששאר הכוח כבר עלה על "טלוויזיה". קראתי למג"ד בקשר מספר פעמים אבל הוא לא ענה. ממקומנו המשכנו לירות לכיוון מערב. בטווח של כ-1000 מטרים ראיתי ארבעה תותחי נ"מ ארוכי קנה (57 מ"מ), יריתי עליהם במקלע המקביל. המקביל עשה בעיות כל זמן ההתקפה והיו לי פגזים בודדים בטנק. צעקתי על יעקב לוי שיתפעל את המקלע ביתר יעילות. הוא הביט בי במבט נעלב, פניו היו שטופות זיעה וידיו חבולות ופצועות מרוב עבודה על המקלע. לאחר מכן הסתובב חזרה והמשיך לעבוד. המקלע ירה צרורות קטועים. ליד התותחים הסתובבו קרוב ל-50 חיילים מצריים ועמדה משאית. הם הלכו הלוך וחזור מתותח אחד לשני. אחר כך עלו חלק מהם על המשאית וחלק שבו לתותחים. במשך כל הזמן הזה הם לא ירו ולא נורתה עלינו אש. כל הכלים עמדו בירידה מתונה. נתתי הוראה לנוע לאחור לעמדה וכל הפלוגה עמדה מאחורי קפל קרקע שטוח שהעניק הרגשה של מחסה.

בשלב זה קיבלתי פקודה לנוע לאחור לקו של "טלוויזיה". כל הפלוגה החלה לנוע לאחור. בשלב זה ראיתי כדור כהה ואחריו נותב אדום נע לכיוון הטנק של פרץ מ"מ 1 ופוגע בו במקום שנראה לי כצריח. בתחילה יצאו אנשי הצריח ולאחר מכן הנהג ורצו לטנק סמ"פ שהעלה אותם אליו. הטנק הנטוש (282) המשיך לנוע לאחור בלי צוות ולא יצא עשן מהצריח. נתתי פקודה לסמ"פ לקחת את הצוות חזרה לטנק ונזפתי בו על זאת שנטש אותו. שמאי פנה לכיוון הטנק הפגוע (817282) ואז הוא התפוצץ ברעש גדול, יצאה אש מהצריח והצריחון עף. אמרתי בקשר: "משנה תגיד ל-1 שאני מבקש את סליחתו".

המשכנו בתנועה לאחור ואז מכיוון צפון, בערך באזור א-טליה (סגול 215) ראיתי בטווח 100 מטר גוף שחור ואחריו נותב עף לעברי. בחלקיק שניה חשבתי: "יכול להיות שפגז של טנק עף כל כך לאט?", ואז הוא פגע. עד כמה שיכולתי לראות הפגיעה הייתה בתובה. ואכן הפגיעה הייתה בגלגל מרכוב ודרכו חדירה לתובה, נמוך באזור תא הלחימה. הסתכלתי לפנים היה עשן ואבק בצריח ובצריחון. הודעתי בקשר: "כאן חרדון, נפגעת, ממשיך בתנועה, סוף". שניות אחדות אחרי כן ראיתי גוף נוסף עף לכיווני והוא פגע בצריח מאחורי, בגובה הברך. שוב הסתכלתי פנימה ובשנייה שהסתכלתי אירעה התפוצצות. מעצמת הפיצוץ עף כובע ה-וי-אר-סי מראשי ומשקפי השמש מעיניי. הרגשתי את עצמי עף לגובה ומתחיל ליפול כשראשי כלפי מטה. כנראה שחטפתי מכה מתא זיווד בכתף שמאל. הטנק (817294) היה עדיין בתנועה לאחור. חששתי שאפול מתחת לזחלים וכשנפלתי התגלגלתי ימינה מהטנק. כל החלק הזה נראה לי כ-Slow motion נשארתי שוכב בחול על גבי. כאשר אני חסר נשימה, ראותי כואבות, יד שמאל ורגל שמאל צורבות נורא, עיניי שורפות והכל נראה לי מטושטש. הייתה דממה פתאומית לאחור רעשי הפגיעות, הקשר והמנוע. הרגשתי שאני רוצה לשכב כך ולנוח. ראיתי במטושטש שגוף כהה יוצא מתא הטען-קשר ואחר כך יותר בברור את התותחן יוצא דרך צריחון מפקד ורץ על הסיפון מאחור לכיוון דרום, שם היה הטנק שלנו. התחלתי לדאוג ליסעור, הנהג. בכל כוחותיי קמתי והתחלתי לרוץ לכיוון הטנק. כשהייתי בקרבת הטנק נפתח מדף הנהג וראשו של יסעור הציץ ממנו. הסתכל ימינה ושמאלה וקפץ החוצה. צעקתי לו: "הכול בסדר?" והצבעתי על הטנק שלקח את התותחן. הוא פנה ורץ לשם. אחר כך רצתי לכיוון צפון. סימנתי לטנק של ליפשיץ לעצור. כל העסק מזמן הפגיעה נמשך שניות מעטות אבל חששתי לגורל הפלוגה. לרגע עמדתי עם הפנים מערבה. הרגשתי אסיר תודה שיש עלי אקדח. כשעליתי על הטנק נראה לי ליפשיץ המום ומבוהל. המשקפת הגדולה הייתה תלויה עלי במעוקם, ידי השמאלית הייתה אדומה עם שלפוחיות במספר מקומות, ומהכתף ומטה הייתה תחושה של חולשה ביד. התקשיתי לטפס על הטנק. שאלתי את ליפשיץ אם יש לו קשר, הוא אמר שרק בקליטה.

הרגשתי קרוב לדמעות מרוב חוסר אונים. הוא התחיל לנוע במהירות לאחור, כנראה כדי לפנות אותי. מאוד רציתי להתפנות ולצאת כבר מזה, אבל מיד תקפה אותי הבושה, "השריון של זה" ל בורח מהאויב?!". צעקתי לליפשיץ: "תסתובב ותעלה לעמדה". הוא הסתכל עלי מבוהל: "אבל שוקה...!", "תסתובב ותעלה לעמדה". הוא ציית ועלה. אחר כך פקדתי "תתחיל לנוע מערבה". הוא היה מבוהל מדי כדי לסרב. הטנק התחיל לנוע מערבה (כל כך רציתי לצאת מהעסק הזה אבל לא יכולתי). פתאום, מצביע ליפשיץ על שני ערבים כ-150 מטר משמאלנו. "אני יכול לדרוס אותם?" שאל. אמרתי לו "בשום אופן לא, תמשיך לנוע". אחר כך לקחתי את העוזי שלו ורוקנתי עליהם שתי מחסניות. לי נראה שפגעתי בהם וראיתי איך הם זזים ומקפצים בפגיעות, אבל ראייתי הייתה עדיין מטושטשת וליפשיץ טוען שהחטאתי. אז נכנס עמוס לרשת ואמר: "תחנות חרדון כאן 11, כולם לנוע במהירות חזרה ל"חמדיה", לנקודה שממנה יצאנו להתקפה". אז אישרתי לליפשיץ להסתובב ולחזור מזרחה. (בתוכי החנקתי אנחת רווחה).

כשהגענו ל"חמדיה" הייתה הרגשתי קשה מאוד. לא שמעתי פקודות ברשת הפלוגתית לאחר שנפגענו וההרגשה הייתה שאנחנו בורחים מאויב בלתי נראה. על "חמדיה" עליתי על הטנק עם הזחל הפרוס, אז כבר היו כל הטנקים בעמדות. קראתי לעמוס (לא ידעתי מה עם עוזי המג"ד) ואמרתי לו: "11 כאן חרדון, אל תדאג לי אני בסדר רואה קצת מטושטש אבל הכל תקין". עוזי אישר לי בקול צונן מאוד שקלט את ההודעה. לאחר מכן קפצתי לטנק של אשתר והורדתי אותו מהטנק. נכנסתי לטנק ואמרתי למט"ק שיוציא תחבושת מטלון (תחבושת לטיפול בכוויות). שמתני אותה מהמרפק עד כף היד. לאחר מכן הזדקפתי מהצריח להסתכל סביבי. החלה הפגזה, אבי המשיך לעבוד עם ברכה ועמרם לתיקון הזחל. במקרה אחד היה פיצוץ לידם קרוב מאוד ולרגע הם נעלמו בתוך העשן, אז דאגתי מאוד.

בעוד אני מביט נפלה משמאלי פצצה וחטפתי מכה בגב. נפלתי לצריח ואמרתי לצוות: "זה מה שאני צריך עכשיו". הם בדקו וכנראה שרסיס גדול עבר לאורך הגב וסימן פס ארוך בלבן במקום שפגע, אבל לא חדר את הבגדים. השעה הייתה כבר אחר הצהריים מאוחר. עד הלילה ירדה עלינו אש ארטילרית דלילה. בשעות הערב הייתה התקפה בהיקף של גדוד על "טלוויזיה". התוקפים ירו הרבה אש קלה והנותבים נראו היטב בתחילת האפלה. היה זה היה גדוד 184 והוא כבש את "טלוויזיה". בהתקפה נהרג המג"ד של 184 שאול שלו. הם עלו על "טלוויזיה", ישבו שם וחילצו שלושה חבריה מפלוגה ז' שהיו שייכים לטנק הפגוע עם הצריח ההפוך על "טלוויזיה". יותר מאוחר בלילה הם ירדו ונסוגו מ"טלוויזיה".

עוזי ועידו ירדו למורדות המערביים של "חמדיה" אחרי ההתקפה של גדוד 184 לחלץ טנקים שנפגעו קרוב. ברקע היו הרבה טנקים פגועים כאשר רובם נראים טי-55 ואחד על "טלוויזיה" מימין לבונקר העליון נראה כ-אם-60 שצריחו הפוך. יותר מאוחר יצאנו לאחור לאזור "פוטון" 62 (יוקון) לתדלוק ולמילוי תחמושת. אז היה זמן לבדוק את מצב כל טנק וכל החבריה עבדו במרץ לחמש ולתדלק. הגיע סמיטריילר גדול עם תחמושת. הלכתי לרופא לבדוק את היד, לאחר שעשיתי רשימה מעודכנת של נפגעים. הדוקטור טלטל את היד למעלה ולמטה ואמר שהכול יהיה בסדר. השליש פגש אותי והיה כנראה מאוד שמח כשראה אותי חי, וטפח בחביבות על כתף שמאל וגרם לי לכאבים רציניים.

הרשימה שמסרתי ליוני השליש לגבי נפגעים הייתה ליום 9 באוקטובר:

נעדרים:

ג' צוות שלי, לא אורגני- 294:

לוי יעקב

שבתאי

יסעור יצחק

ב1 - 290

ממן אהרון (אורי)

אזכיראלי אמיר

מנגר זאב

גורדון אהוד

בגדוד:

1 - 282:

פרץ דוד

אשתר איתן
כהן מנחם
מיוני יצחק
פורטוגל אשר

לאחר מכן סידרתי את הטנקים בשדרה לפי הוראת עוזי המג"ד והלכתי לישיבה עם שאר המ"פים. היה לא נעים. עמדנו על הטנק של עוזי וההרגשה הייתה מחורבנת. מהסיכום של חיים כץ הסתבר שפלוגה ז' נדפקה הכי קשה. גיורא המ"פ נעדר והחלטנו שהוא הרוג. מוטי זילבר ואמנון אריאל הרוגים בפלוגה ז'. ביטרן פצוע קשה ואייבי פצוע קשה מהבוקר. עד שהתפזרנו היה כבר מאוחר ועד שבדקתי שהטנקים טופלו והכל תקין היה כבר מאוחר מכדי לישון. עברתי בין הטנקים וניסיתי לעודד את האנשים. ההרגשה הייתה קשה. הלכתי למחלקת הסיור וכתבתי גלויה הביתה. ניסיתי לשוות לה משמעות מבודחת. רציתי שיחשבו בבית שהכל בסדר. חשבת על ערן אחי. לפני שיצאתי אמר לי בטלפון שהוא נוסע לגדוד וכפי הנראה שירד לכיוון סכר הרואיפה. הייתי בטוח שהוא בעמדות מאוחר.

יום ד', 10 באוקטובר, ב-06:00

נענו ועלינו לעמדות ב"חמדיה". פלוגה ו' קיבלה הוראה לעלות על הגבעה הגבוהה שמצפון לנו. קיבלתי מהם ת"פ את יורם פנחסי עם מחלקה. עידו החל בתנועה. עלינו הייתה הפגזה דלילה במשך כל הזמן. גיורא (מ"מ 2) ואני לא היינו סוגרים מדפים והיינו מסתכלים על המג"ד והסמג"ד. גיורא היה קורא לי בקשר ואומר: "חרדון, אתה רואה מי סוגר מדפים?" ולחבריה היה עולה המורל. השתדלתי במשך כל הזמן לתת לחבריה בקשר חוץ את תמצית החדשות מהרדיו כל שעה. בינתיים נתקל עידו באויב על "מכשיר" וחזר לאחר שנפצע ביד. התפעלתי מהדיווחים שלו. לאחר שנפצע וחולץ, בעת התנועה חזרה, לקח את הקשר ודיווח למג"ד: "10 כאן ונקל, נפצתי, אני לא רואה שום דבר, מחלץ את עצמי, עבור". עוזי המג"ד ענה לו תשובה מעוצבת: "ונקל אל תהיה היסטרי". התשובה הזאת הפכה להיות תשובה כמעט סטנדרטית כאשר לא היה לו מה להוסיף, וכמובן שעבור עידו, בקולו הפלגמטי, היא הייתה רחוקה מהאמת יותר מתמיד.

בלילה יצא שמאי (מ"מ 3) לאחר הוראה של המג"ד, ששוב הכעיסה אותי מאוד. הוא יצא עם מחלקה לכיוון "מכשיר" וקיבל הוראה לתפוס את המורדות הדרומיים של "מכשיר". שמאי התחיל בתנועה וכאשר הגיע למרגלות החולית החדה המתמשכת, נכנס מתחתיה, וכאשר הסתכל למעלה ראה את שלושת הטנקים הפגועים (כנראה גד' 410 פגע בהם). כאשר המדפים פתוחים בטנק טי-55 נראה כאילו עומדים אנשים בצריח. שמאי התחיל לדווח ברשת הגדודית: "10 כאן משנה חרדון, יש מעלי טנקים מצריים, אני רואה בברור את האנשים בהם". עוזי ענה כדרכו: "אל תהיה היסטרי". ואז שמאי אמר בקול מתנשף: "הם רוצים לפגוע בי אבל לא יכולים, כי אין להם הנמכה ואני מתחבא מתחתם". עוזי לקח מחלקה מפלוגה ו', את יונה ומחלקה, ומשלי את גיורא. כל אחד עבד על רשת נפרדת.

אמרתי לו: "העסק הזה ייגמר באסון". בינתיים שמאי צעק בקשר שמכתרים אותו. גיורא ראה גוש אפל, שהאיר אליו לרגע עם הקסנון ואחר כך הכניס בו פגז. זה היה טנק מצרי שהושמד עוד קודם. עוזי ניסה לאלתר שיטה להזדהות עם פנס אדום אבל פתאום רואה גיורא טנק מזנק מתוך שקע. הוא כונן, הדליק לרגע את הקסנון והכניס לו מעיד בזחל בצד. זה היה שמאי שצעק בקשר: "פגעו ביי". מהפגיעה נפרס הזחל ועף תא הזיווד הימני לכל אורכו. אחד הרסיסים פגע בו בחלק העליון של האף בצורה קלה. והצלצולים מההתשה חזרו.

אני עמדתי מעוצבן על "חמדיה" ונראה לי שכל העסק הזה נוהל בצורה הכושלת ביותר חוץ מגיורא, שהפגין עבודה מקצועית. אחר כך פינו אותם. נשכבתי בחול ליד שמאי והוא נתן לי פתק שבו כתוב שלא אתרגז על גיורא והוא יהיה בסדר. אחר כך ניסה לדבר וכשראה שהוא יכול לדבר היה נבוך מאוד. הוא החזיק ביד תחבושת לחוצה לאף, ולא רצה להוריד את כובע ה-וי-אר-סי ולא רצה להיפרד מהפנס כיס. הוא אמר לי: "תאמין לי, אני בטוח שהם היו טנקים חיים ולא פגועים". לאחר מכן פונה לטיפול.

הלכתי לראות מה שלום הצוות של שמאי. שמעון ושרל היו חייכנים והכל היה אצלם בסדר. קימלמן אמר שהוא לא יכול להזיז את הרגליים. הייתה לי הרגשה שהוא מנסה להתפרפר. הקמתי אותו והורדתי אותו מהטנק, התחלנו ללכת בחול, אבל הוא נפל ואמר שכואב לו הגב. החלטתי לפנות גם אותו. שרל ושמעון כהן נסעו לגדוד. יותר מאוחר לקח עוזי המג"ד אותי, את

גיורא ואת אבי ונסענו לחניון הלילה במקום ששמאי נפגע. פלוגת החרמ"ש הצטרפה אלינו ואנחנו התמקמנו והלכנו לבדוק את הטנק של שמאי. הטנק ישב היטב בתוך החול והמנוע עדיין פעל. נכנסתי לתוכו ודוממתי אותו. עוזי השאיר הוראות ונסע חזרה לגדוד.

לאחר שנסע הסתובבתי עם גדעון מ"פ החרמ"ש לבדוק את עמדות החרמ"ש. הם התחילו להתחפר וישבו שניים שניים על הדיונות מסביב. בשטח היו הרבה גויות והרבה נשק, החרמתי קלצ'ניקוב ומחסניות פלסטיק וביקשתי מגדעון שאם ימצא כידון קומנדו שיביא לי. עליתי על טנקי הטי-55 הדפוקים שעל הדיונה. הם היו עדיין חמים ובחלק מהם בצבצו להבות קטנות של אש (יומיים לאחר שנפגעו).

חזרתי לטנק והורדתי מעלי את הנעליים (בפעם ראשונה מיום שבת 6 באוקטובר), ונהניתי הנאה מרובה לזרוק את הגרביים (הם הסריחו נורא). שטפתי את הרגליים במעט מים וצחקתי למראה ספר הקריאה ובגד הים שלקחתי מהבית. (הציוד האישי שלי נשאר על הטנק שנפגע בזחל על "חמדיה" בעת שנפגעת). החלפתי גם לבנים. אחר כך הלכתי לחלק הוראות. גיורא התחיל להעמיס את התחמושת, מכשירי הקשר, מקלעים ושאר החלקים המתפרקים מהטנק של שמאי (817311). כיוון שעמד מוסתר בתוך שקע לא חשבנו אפילו לחלץ את הטנק עצמו והיינו בטוחים שלאחר המלחמה נעבור פה ונאסוף אותו. סידרנו את הזחל"מים בצורה שיוכלו לברוח במהירות כאשר תתחיל ההפגזה הראשונה. אנשי החרמ"ש שקשקו נורא מארטילריה, ואכן כאשר שמענו מספר יציאות - חלק מהם החוויר. אבל הארטילריה לא הייתה מכוונת אלינו. אחר כך בא גדעון והביא לי כידון וכמו כן ירה מספר כדורים מקרל גוסטב לבדוק אותו.

יום ה', 11 באוקטובר

מוקדם מאוד בבוקר התקפלה פלוגת החרמ"ש ויותר מאוחר אנחנו. נענו חזרה ועמדנו בעמדות הצפוניות של הגדוד, כשרוב הפלוגה כלפי מערב ואני ואבי שמימיני עם החזית צפונה לכיוון "מכשיר".

התקפת המטוסים. פתאום קיבלתי הוראה בקשר: "התקפת מטוסים, סוף". כל הגדוד היה מסודר בקו ואם המטוסים היו תוקפים מצפון לדרום היה להם קל מאוד. הסתכלתי דרומה וראיתי שלושה מטוסים, שנראו כמו סוחוי-7, חוצים לכיוון מזרח. הם עשו סיבוב רחב והתייצבו בכיוון מזרח כששני הדרומיים בכיווני. הפלוגה עמדה עתה כשהיא פרוסה לכיוון מערב, ואני ואבי שמימיני, הימניים בפלוגה, לכיוון צפון-מערב חולשים על "מכשיר". המטוסים התייצבו לכיווננו. הראשון ירד על טנק מצרי שרוף שעמד כ-600 מטר, היו לו פגיעות מצוינות. מיד לאחריו ירדו השניים האחרים עלי ועל אבי. החזקתי "עוזי" דרוך ביד (המקלעים לא היו תקינים כמובן) אבל כשראיתי שאנחנו ניצבים למסלולם צעקתי בקשר: "2א' אחורה מהר" ולנהג בקשר פנים: "אחורה מהר". שני המטוסים ירדו וירו רקטות כ-50-100 מטר מצפון-מערב למקום שהיינו צריכים להימצא. כללית היה היום חסר אירועים מיוחדים למעט ההפגזות המרובות.

כמעט שלא היה מקום על "חמדיה" שלא היה מכוסה ברסיסים. בלילה יצאנו שוב ועמדות בשיפולי "מכשיר" עם פלוגת החרמ"ש. במשך כל השבוע האחרון ישנתי מעט מאוד וכמעט שלא קרה שקראו לי בקשר ביום או בלילה וענה איש צוות במקומי. בתנועה לעמדות כמובן אני הובלתי עם הטנקים ואחריי פלוגת החרמ"ש. על אף האחריות העצומה המוטלת על כתפיי הרגשתי שאני לא יכול לעמוד בעייפות. החול שלפניי נראה מתרומם והייתי נשען קדימה, וכשראשי היה נדפק בצריחון הייתי מתעורר. לבסוף עצרתי, אמרתי למ"פ החרמ"ש: "אני חושב שעברנו". לקחתי משקפת לעיניים ומימיני בטווח של כ-50-100 מטר היה הטנק של שמאי. נכנסתי מיד לעמדות. פיקחתי על החרמ"ש שיתחפרו שוב, והמשכנו להוריד חלקים מהטנק של שמאי.

יום ו', 12 באוקטובר

השכם בבוקר עזבה פלוגת החרמ"ש ואני קיבלתי פקודה להישאר בעמדות. עמדנו על גבעה קטנה, עגולה. סביבה היו כעין חומות, מצוקים קטנים של דיונות חול (בגובה של 3-4 מטרים). שלחתי את גיורא שיגמור להוריד תחמושת קלה מהטנק של שמאי. כל הזמן חששתי מהתקפות חי"ר על גיורא מאחורי הדיונות ואמרתי לו שאם יתקפו - שיזרוק רימונים, יצרח, יברח וייתן לי ולאבי, שהיינו בעמדות יותר רחוקות מהדיונה, לטפל בהם.

בשלב זה דיווח לי התותחן, יששכר ישראל, שהוא מזהה קבוצות גדולות של חיילים עומדים על הגבעה המוארכת בכיוון "חמוטל". הטווח היה כ-3800 מ' ובתחילה היססתי אם לירות. לאחר

מכן נתתי פקודת אש. בתרגיל הייתי נותן פקודות אש מלאות ועושה את כל התרגולות לפי פק"ל. הפעם לאחר הפקודה יצא מעיך וכמובן לטווח כזה לוקח לו הרבה זמן להגיע. בינתיים ירדתי לפניים ואני רואה שהתותחן נתן היסט של 3 אלפיות שמאלה במקום 1 לפי הפקודה, המתח והעיפות גרמו לי שלא כרגיל לצעוק עליו, ואז ירד הפגז בדיוק במרכז של הקבוצה. גופות עפו באוויר וזאת אחת הפעמים היחידות שראינו אותם בורחים בריצה מבוהלת. בקבוצה השניה הייתה הפגיעה פחות מרשימה, אבל לא פחות אפקטיבית. לאחר מכן ניסינו לפגוע בגייפ של טילי "שמל" שעומד שם ואם כי לא עלתה ממנו אש - נראה לי שהישגנו פגיעה. ארטילריה מועטה נחתה בסביבה והיא לא הייתה מדויקת. בשלב זה קיבלנו ידיעות שבאים להחליף אותנו.

אמרתי לגיורא שיזדרז. פתאום אני רואה את גיורא מזדקף מצידו האחד של הצריח ובני ארביט הטען מצד שני, שניהם זורקים רימונים בקצב מהיר והטנק דוהר לכיוון שלי. ניסיתי לקרוא לו בקשר אבל הוא לא ענה. דיווחתי לעוזי ואמרתי לו שמשנה שלי נתקל בקשיים ושיכין כוח שיעזור לנו לחלץ אותו. בעודי מדבר ירד מטח ארטילרי כבד על הגבעה. נתתי פקודה לנהג לנוע לאחור ובאותה שנייה נפלה פצצת זרחן במקום שעמדנו שנייה קודם לכן. עשן מסריח נכנס לצריח. אז גיורא נכנס לקשר ושאל: "מה הבהלה שאתם מקימים שם?" אמרתי לו: "דווח מיד מה קרה" והוא ענה: "רציתי לתרגל את בני בזריקת רימונים". כמובן את זה לא יכולתי לדווח לעוזי ולכן אמרתי לו שהייתה טעות בדיווח והכל בסדר.

כמובן שעוזי לא ויתר על ההזדמנות לנזוף בנו למה מטרידים אותו שלא לצורך. מאוחר יותר הגיע מגח A3 ואני עליתי עליו בתור טען קשר להסביר למ"פ המחליף את השטח. על הצריח היה להם ארגז תפוחים ושאר פירות וזה נורא הרגזי אותי. המ"פ היה רס"ן עם משקפי שמש במסגרת מוצהבת ואמר שקוראים לו כספי. הסברתי לו על הגזרה ואמרתי לו: "מה שלא יקרה אל תעזבו את הגבעונת שאנחנו עליה". לאחר מכן לקחתי את הפלוגה ונסענו דרומה דרך "עכביש" ואחר כך "מבדיל" ונכנסנו לחניון יום מדרום לטסה בשעה 11:00. הכניסה לחניון הייתה לפי פק"ל כאשר כל טנק נכנס לעמדה שהקציתי לו. פרץ התייצב ועל אף שהייתי מעוצבן עליו שלא חזר קודם לכן העליתי אותו על טנק.

בינתיים הגיע עידו בריא ושלם ושמתתי מאוד לראותו. כבדרך אגב אמר לי ששמע שערן אחי נפצע קל ברסיסים ברגליים ופונה לארץ. כיוון שפינוי לארץ עושים כנראה רק כשהפגיעה לפחות בינונית, התקשרתי למח"ט וביקשתי ממנו שיסדר לי שיחת טלפון. אחר כך ראיתי את עוזי נוסע לכיוון טסה אז רצתי לשם ונסעתי עם קצין קשר ואיתו לטסה. כשהגעתי לשם המח"ט היה בישיבה, רמזתי לגדעון אלטשולר הרמ"ט לצאת וביקשתי ממנו שיתן לי אישור לצלצל, כיוון שלא נתנו לאף אחד להתקשר. הוא אמר שהוא מצטער אבל אי אפשר ונכנס חזרה לישיבה. כנראה שמהירי של הבוקר נשאר הרבה אדרנלין בדמי, פניתי לבונקר טלפונים כשידי על קת האקדח ואמרתי לעצמי, אם לא יתנו לי לטלפן אני יורה במישהו. כשירדתי במדרגות אני רואה שהאחראי על הטלפונים הוא שוקי הגיינג'י שגר איתי בבניין במעונות רזניק בהר הצופים. הוא שמח לראותי ואני אמרתי לו בקול חנוק שאני מוכרח להתקשר הביתה. הוא אמר שזה בניגוד לפקודות והוא נותן לי 30 שניות.

התקשרתי. אימא ענתה לי בטלפון. אמרתי לה שאצלי הכול בסדר ושאלתי מה עם ערן. היא אמרה לי: "הוא חטף 'שמל' אמרתי לה: "גם אני". זה היה דבר מאוד טיפשי לספר כך באותה עת. אחר כך אמרה שמצבו טוב מאוד ואין לו שום בעיות. בצורה מוזרה השיחה ממש הקלה עלי והרגשתי אפילו טוב שהוא יצא מכל זה. שוקי סימן לי שצריך לסיים, אמרתי שלום וסגרתי.

עוזי המג"ד נכנס, לקח את הטלפון לידי ורצה לצלצל גם כן. שוקי אמר לו שזה בניגוד להוראות והוא לא נתן לו לצלצל. עוזי נהיה אדום ואמר לו: "חרא קטן, אני אהרוג אותך אם לא תיתן לי". שוקי לא התרשם וצעק לאחד החבר'ה שינתק את הקו. היינו צריכים להחזיק את עוזי שלא יכה את שוקי. לאחר מכן סידר לו רייך שיחה, ושוקי השביע אותנו שלא נגלה שחייגנו, אחרת יעיפו אותנו. אחר כך עלינו על הפולקסווגן ונסענו חזרה לחניון, שם התברר שהמח"ט התקשר אלי בקשר ואמר שלא הצליח לסדר לי שיחה.

בינתיים הגיע מיכאל לוי מניצולי הטנק של אמנון אריאל וניסינו לתחקר אותו לגבי גיורא הן. כמובן הוא לא ידע שום דבר מחוץ לזה שהיה בטוח שאמנון, מוטי זילבר והולנדר לא יצאו מהטנק וש... יצא פצוע, רץ לכיוון הבונקרים של "טלוויזיה" וכנראה נפגע ונפל. בינתיים היו

חבריה בטיפול. כאשר הגעתי הייתה מיכלית המים בשלבי סיום המקלחות. בטיפות האחרונות התקלחתי כאשר את הסבון מגופי כבר שטפתי בג'ריקן. ההרגשה השתפרה. אחר כך הוצאתי את הפלוגה לחניון לילה עם הוראות שרשמתי בפנקס לחניון לילה: 12 באוקטובר: 1. האזנה; 2. הכנת רשימת הזיוד החסר; 3. הכנת שיבוץ קרבי עדכני; 4. צוות כוננות; 5. ביקורת: א. חיזוקי ברגים (בתי זרוע); ב. גרוז צלבים, שטנגות, ומסבי צריח; 6. תיאום כוונות; 7. שיחת מח"ט בשבת 09:00; 8. תורן נ"מ והאזנה; 9. שני צוותים בכוננות מיידית; 10. שומר על כל טנק. הלילה עבר בשקט כשאני ישן על הסיפון בהנאה מרובה.

יום שבת, 13 באוקטובר

השכם בבוקר ב-05:15 קמנו ופיזרנו את הטנקים בחניון יום. החבריה התחילו לטפל מתחת לרשתות, ממערב לציר. הדגשים לטיפול: 1. חיזוק ברגים; 2. חיזוק בתי זרוע; 3. גרוז (כל הצלבים ושטנגות ומסב הצריח); 4. תיאום כוונות, וכן שאר הטיפול אם ויספיקו. מסרתי דיווחים: 1. קרנפים (מכשירי ראיית לילה של הנהג); 2. קסנונים (זרקורי הירי לתותח); 3. משקפות; 4. תדלוק; 5. מברשות תותח.

החיילים התחילו לעבוד ואני הסתובבתי ויעצתי להם ועזרתי. יותר מאוחר הגיעה הוראה לשיחת מח"ט. בשעה 09:00 היו כל חיילי הגדוד מסודרים ומוכנים לשיחה. המח"ט הגיע. הוא היה מגולח, עיניו התכולות צלולות וכולו רגוע (קולו לא צרוד). הוא נתן לנו סקירה על המצב, מה קורה בגזרות האחרות, במידה וידעו. היה נעים לשמוע את קולו הרגוע.

לאחר מכן אמר עוזי המג"ד כמה מילים. **עמוס** שיחרר את המפקדה והחרמ"ש ובקש שהטנקיסטים יישארו. הוא הזדקף במלו קומתו הקטנה ובנפנופו בידי אמר: "אני חושב שהגיע הזמן שנכבוש את קהיר ואת דמשק ונקים שם ממשלת בובות וכך אני רואה את הפתרון היחידי למלחמות". כמובן שהחבריה קיבלו את דבריו בהתלהבות.

לאחר הפיזור המשיכו החבריה בעבודה, הגיעו פסיכולוגים שזכו להתנגדותי החריפה אבל הסתובבו בין הטנקים והפריעו לחבריה. לקריאה התייצבו כל המפקדים ממט"ק ומעלה באוהל החמ"ל וקיבלנו הסבר והצגה של (טיל) ה"סאגר". הסבירו לנו את יתרונותיו שידענו מניסיון, ומגבלותיו, נראה היה לי שבשלב זה אין לנו שיטה מתאימה להילחם בו. כמובן עצותיו של זה שבא להראות לנו, הקמ"ן החטיבתי, היו עצות טיפוסיות לאיש מודיעין ולא לטנקיסט. שאר היום הוקדש טיפולים וכתיבת מכתבים.

ניסיתי תרגיל מנהיגות והתגלחתי כדי ששאר החיילים יתגלחו גם הם, אבל זה לא הצליח והיו מעט שהתגלחו. בערב נכנסנו לחניון הלילה, אז ניגש אלי משרקי שמעון הנהג ואמר שהוא צריך להתחתן בשבוע הבא ומחר מתקיימת החינה. אמרתי לו שאני מתנגד לזה שיצא ולזה שיתחתן כעת אבל שלחתי אותו למג"ד. המג"ד אישר לו לצאת הביתה. עמוס התחמם וצעק עליו: "זה חוסר אחריות להתחתן בזמן כזה". אבל הוא יצא, לפני יציאתו הביא לטנק תימני אחר, מנחם כהן, שישמש בתור נהג. מנחם התקרב לטנק בחוסר רצון בולט אבל מאוחר יותר הוכיח את עצמו כנהג מצוין.

יום א', 14 באוקטובר

בבוקר התפזרנו לחניון יום מחדש כשאנחנו יודעים שצריך לצאת לקו אבל לא היה ברור מתי. בסביבות 09:30 קיבלנו פקודה ליציאה חפוזה. יצאנו במבנה גדודי (שדרה גדודית), כשאנחנו מתפרסים במקומות הנכונים. נענו על ציר "רביכה" בכיוון מערב. בדרך עברנו ליד גוף של מטוס גדול (מטוס בוכנה) ולפי הסימנים נראה לי שזה הסטרטו (מטוס הסטקטוקרוזר) שהופל לפי שחרורי. פתאום, בשעה 11:50, מתקבלת פקודה בקשר: "התקפת מטוסים, סוף". נתתי פקודה לפלוגה כולם צדו קנים והמשיכו בתנועה. המטוסים הטילו פצצות באזור פלוגה ו' והתחילו בנסיקה וכשעברו מעל הפלוגה שלי פתחנו באש. סוחוי 7 אחד היה בהתחלת משיכה למעלה פתאום הוריד את האף, צלל לכיוון הדיונה הקרובה והתפוצץ ברעם אדיר. מכיוון שהמקלע שלי ירה במקוטע בלבד שאלתי בקשר: "מי פגע בו?"

לא קיבלתי תשובה אבל שמעתי שהמקלע של גיורא ירה הרבה. באמת היה קשה להחליט מי הוריד אותו אבל ברור היה שזה מהפלוגה. אמרתי לגיורא בקשר: "אל תהיה צנוע כל כך", והוא ענה: "אני לא בטוח שזה אני". אמרתי לו: "זה תמיד קשה לזהות אם זה אתה, אז קבל אותו לזכותך באופן רשמי". מיד התקשרתי לעוזי המג"ד ואמרתי לו: "הפלתי מטוס בגזרה שלי". **עמוס** נכנס לקשר ואמר שהוא חושב שהמטוס נכנס לרסיסים של הפצצות שלו. מאוד

התרגזתי על זה ואמרתי לו שזו הייתה טעות של הטייס שהוא רצה לנחות על הדיונה כי חשב שהגיע הביתה...

אז קיבלתי הודעה שאני מקבל ת"פ (תחת פיקוד) מחלקה מגדוד 407. הקמתי קשר איתו ונתתי לו הוראות לגבי כיוון תנועה. מאוד חששתי שלא יגיע. בקשר שאלתי אותו: "האם אני מכיר אותך?" קולו נשמע מוכר והוא אמר: "חיובי, היית מפקד שלי, אני קטן ומצחיק". אז אמרתי: "מרקו, מה שלומך?" אחר כך דיווח שהגיע לציר "טרטור" ואמרתי לו שהוא בדרך הנכונה. הגענו לציר "כספיי", נענו עליו דרומה ועלינו על גבעה שולטת מדרום ל"חוצפה" ו"כישוף" (הגבעה שעליה מגדל ח"א) ואני עמדתי צפוני ביותר. ירדנו לפי הוראות המג"ד לשטח למטה. הבנתי שהגענו לשם כדי לבצע מארב אבל המקום לא נראה לי, כי הטווחים היו גדולים מדי. המחלקה של מרקו הצטרפה אלי ועמדה מצפון. חזרתי לטנק מהתצפית והנה מאחורינו התפוצצות ועשן אדמדם יוצא ממקום הפיצוץ ונסחף ברוח אלינו. הודעתי לפלוגה בקשר: "להיות מוכנים להתקפת גזים", ולמג"ד הודעתי שראיתי עשן אדום אחרי פיצוץ. הוא אמר שיברר. לאחר כ-15 דקות התקשר חזרה ואמר: "אל תבהיל את האנשים, זה לא גזים". עניתי לו: "אני מעדיף שיהיו חיים ומבוהלים מאשר מתים ורגועים", ועברתי לרשת שלי. גיורא אמר לי בקשר: "חרדון, אני איתך". יותר מאוחר שלח אותי המג"ד לתפוס עמדות במורדות הדרומיים של "חוצפה" ו"כישוף". לא היו שם עמדות, כך שהעמדתי את המחלקות של מרקו ופרץ בשדרה מאחורי הדיונה ואני עליתי עם טנק לעמדה. שלחתי את גיורא לעמדות מדרום. ירדתי ברגל ועליתי לתצפית, לא ראיתי דבר מיוחד בשטח. לפתע הגיעו מאחורי שלושה נגמ"שים עם הרבה אנטנות, עלו לתצפית לידי ואחר כך במקום אחר (אחר כך הסתבר שזה היה אריק שרון בתכנון הפריצה). חזרתי לטנק והנה מודיע לי מרקו שאיש קומנדו מצרי ירד מהדיונה והם לקחו אותו בשבי. שלחתי אותו עם השבוי למח"ט כיוון שהוא ביקש שיביאו לו אותו. לאחר מכן תפסנו מיד שני שבויים באותה צורה. לאחר שקיבלנו ידיעה שהאיום של גדוד טנקים שהיה צריך לתקוף אותנו מדרום הוסר, נענו במהירות ל"חמדיה". עברנו בין הדיונות שמדרום לכביש כשעוזי המג"ד מוביל ואני עם הפלוגה צמודים אחרינו. חיים כץ מ"פ ז' הודיע שיואל בן-יהודה נהרג ופונה.

אני תפסתי את העמדות הצפוניות של "חמדיה" והמ"פ שהוחלף אמר שהם נאלצו לנטוש את מורדות "מכשיר" (מקומו של הטנק הפגוע של שמאי). הוא אמר שהייתה להם מלחמה קשה מאוד והם השמידו 20 טנקים אבל זה לא ניחם אותי על איבוד "מכשיר". עמדנו בעמדות ודיווחנו על תנועות האויב. בערב צופפתי את הכלים ועברתי בין הטנקים לראות מה שלום החבר'ה. דיברתי קצת עם מרקו ואחר כך חזרתי לטנק. השיבוץ של פלוגה ח', לבוקר 14 באוקטובר 1973:

הצוות	ג	1	1א (לשעבר 3א)	2 (סמ"פ)	2א	2ב	3	3א	3ב
מפקד	שוקה בר-און	דוד פרץ	שמעון וייס	גיורא אילן	אברהם כהן	אברהם ליפשיץ	מרדכי (מרקו) כהן	יאיר רון	גרשון לייבל
תותחן	ישראל יששכר	רון עמרם	יצחק הורדי	אילן פרוידנטל	מיכאל וקסמן	חיים רבינוביץ	ששון אריאל	יאיר נרדי	יוסף קרווני
טען	יהודה באליק	דוד ברכה	שמעון כהן	בנימין ארביט	יהודה אזר	אשר זפריני	ציון בוחבוט	משה שולשטיין	זאב וייסבך
נהג	מנחם כהן	חיים קורדובה	אורי הויזמן	מרדכי פנחס	דב לוין	משה רזיאל	בני הרטמן	אריה ברכה	משה עטר
מס' צ'	817281	817292	817277	817312	817291	817773	817383	817401	817367
								מיכאל בן חורין	

979301

קת"ק

מחלקה מגדוד 407 שהצטרפה בבוקר.

יום שני, 15 באוקטובר

במשך היום עמדנו ב"חמדיה" כשמטוסי חיל האוויר תוקפים את האזור ממערב לנו, לתשומת לב מיוחדת זכתה "טלוויזיה" והחווה הסינית. המטוסים זרקו גם פצצות מצרר עם פצצונות. ראינו איך מטוסים מתחמקים מטילים, הייתה אש נוראית של נשק נ"מ (נגד מטוסים). בכל תקיפה באותם המקרים ראיתי את עצמי עומד בצריחון מסתכל במטוס סקייחוק שבורח מעל "כישוף" כשטיל בעקבותיו ומשיג אותו. באגרופי הלמתי על הצריחון כשאני צועק "שבור, שבור, שבור". ברגע האחרון משך למטה ופתח מעצורי אויר, הטיל עבר מעליו והתפוצץ ברגע שיצא מנעילה. כמו ביד של ענק הושלך הסקייחוק מטה וכשרק מספר מטרים ספורים מפרידים בינו ובין הדיונה יצא שלם מזרחה. ככלל הסקייחוקים היו מבצעים קלע מאזור העמדות שלנו. הפנטומים היו נכנסים יותר עמוק בגובה והיו חוזרים מזרחה במהירות מקסימלית כאשר אפס המורד נותן למטוס צורה של אדם הבורח במהירות וראשו בין כתפיו העצומות.

לפנות ערב נסענו לתדלק ולמלא מחדש, בדרך ראינו דוברות מתרכזות, הייתה הרגשה והלכו שמועות שנצלח את התעלה. במילוי מחדש ניגש ליבל ואמר שהתותחן שלו לא חש בטוב. שרל היה בסביבה, שאלתי אותו אם הוא ירצה להצטרף, הוא היה יותר משמח להצטרף ולצאת לקרב מהקבוצה המדוכאת שיושבת בעורף (הרזרביים).

ב-00:23 יצאנו להתקפה. גלשנו בקו מ"חמדיה" כאשר אני הימני (הצפוני ביותר) בתנועה וירינו על כל דבר שנראה לנו חשוד. התקדמנו דרך המחפורות של "טלוויזיה" ממש ליד הגדר. ממשיכים בתנועה מערבה, מצפון לעמדות התותחים החפורות והישנות (ה'נברונים'). מהעמדה האחרונה שעליתי אליה ראיתי את הדקליה. שם תפסנו עמדות אחרונות, וחיכינו. אז קיבלנו ידיעה שחטיבה 14 (4) תוקפת על כביש התעלה מדרום לצפון ועלינו לנוע לאחור כדי לא לירות עליהם ושהם לא יירו עלינו. נענו לאחור עד כ-800 מטרים מזרחית ל'נברונים'. הסתדרנו שם בחניון הלילה בצורת ח'. הטנק שלי עשה בעיות בהתנעה. בחניון ירדתי, ופתחתי דלתות תמסורת. נתקלנו בבעיה לפתוח את מגן חום תמסורת כיוון שלא כרגיל הוא היה מחוזק בכל הברגים. בסוף הורדתי אותו בחושך, כוונתי את המיקרו-סוויץ'. ולאחר מכן לא היו בעיות. היה ערפל סביבנו ולא ראינו כוחות אויב. מפעם לפעם נפל פגז אבל לא בקרבה מדאיגה. באותו לילה צלחה **יחידה 247** את התעלה.

יום שלישי, 16 באוקטובר

בבוקר אנחנו מגלים שאנחנו חשופים לחלוטין. נעים קדימה לבור שמדרום לינברונים. אני תופס עמדות צפונה, לכיוון "טלוויזיה", פלוגה ו' מערבה וז' לדרום-מערב. אנחנו יורים צפונה. מספר טנקי אויב מגיעים לכיווננו מצפון-מערב. לייבל אומר לי בקשר שעד כה לא יצא לו לפגוע בטנקים, אמרתי לו "בבקשה, לפניך מטרות טובות". הוא ירה והשיג פגיעות יפות מאוד (חיים שרל התותחן). לי נראה שהשמיד 6-8 טנקים. בינתיים התחילו לירות עלינו טילים מכיוון "טלוויזיה". מכיוון שהיינו בעמדות זו לא הייתה בעיה והספקתי לראות כל טיל בזמן להזהיר ולוודא שכל הפלוגה ירדה. פעמיים עברו טילים בקרבה מסוכנת ליד אוזני השמאלית כשהחוטים נשארים על הצריח, ביאליק השתעשע בגלגול החוטים. יששכר היה עצבני שאני לא נותן לו לירות. מספר פעמים ניסיתי אבל בכל פעם הפסקתי בגלל האחריות לצפות טילים. לאחר מכן ירינו לכיוון "טלוויזיה" (לעמדת התצפית המערבית) בכל פעם שראינו אותם יוצאים עם טילים (אפשר היה לראות בברור). ירינו גם זרחניים והשמחה הייתה גדולה. בשלב מסוים הייתה לי הרגשה שיורים עלי טילים גם מדרום (מאחור). דיווחתי למג"ד ואז קיבלתי פקודה להשאיר את פרץ ומרקו לכיוון צפון ולנוע לעמדות לכיוון דרום. באמצע הדרך נתן לי המג"ד פקודה לתפוס לכיוון מערב ואחר כך לחזור לצפון. הסתובבתי במעגלים גדולים בבור וההרגשה הייתה מחורבנת. בסוף תפסתי עמדות לדרום-מערב לכיוון בתי החווה הסינית. פתחנו באש לכיוון הטנקים שנראו במטושטש ליד הבתים. הטווחים היו כ-3800 מ' והראות הייתה גרועה ביותר.

לא נראה לי שפגעת. הם ירו הרבה מאוד פגזים עלינו וקול מעבר הפגז או הנתזים שפגעו לפנינו היו מאוד לא נעימים. במקרה אחד עלתה לפנינו שריונית B.R.D.M (שריונית 4x4 נושאת טילים נגד טנקים) עם טילי סאגר. הדלקנו אותה בירי מקלעים והיא עמדה שם בלהבות כשמדי פעם בפעם החום מדליק מנוע של טיל אחר והוא עף לא מכוון, מסתחרר באוויר ונופל לפנינו. באותו זמן ירו עלי ועל המחלקה של גיורא (הדרומיים) מצפון, כיוון שעמדנו עם האחוריים לשם וכן ירו על פרץ ומרקו מדרום. מרקו צעק בקשר שהוא לא יכול להחזיק מעמד וכל פעם הייתי צריך להרגיע אותו ולהכריח אותו להישאר. אז נפצע רון יאיר ביד ונפל לטנק. נרדי נתקף בהיסטריה למראה הדם הרב שנשפך, אבל בן-חורין, כאיש חי"ר וקצין, הוציא אותו מהטנק, השכיבו בחול, חבש אותו והכניסו חזרה. שמעון כהן נפצע קודם לכן ואישרתי לו ייס לעמוד עם הטנק שלו באמצע הבור (גלגל מתח של הטנק שפוד). המג"ד החל לקדם את פלוגה ו' לפנים ופתאום אני רואה טנק נפגע וחלקיק שניה לאחר מכן מתפוצץ ברעם אדיר. גופת המפקד הועפה מהצריח לגובה רב (עמיר לזורוביץ). טנק שנע לעזור לו נפגע גם כן מיד בהגיעו לעמדה וראיתי את פלוגה ו' מועסקת בחילוץ. הטנקים שנפגעו עמדו מימיני והם נפגעו מאגף ימין כך שלא ראיתי מי פגע בהם. מצבנו נעשה קשה מרגע לרגע. המג"ד החליט לחלץ אותנו מהבור. כמובן פלוגה ח' נשארת אחרונה. חיכינו שכולם יצאו ואז קיבלתי הודעה מהמג"ד שנשאר עדיין איש צוות בטנק של יונה (השני שנפגע). שלחתי את אבי ובני כשאני עומד לידם ומחכה, וגיורא מהצד השני. הם רצו לטנק שהיה אפוף עשן. הם נכנסו לפנים, בדקו בצריח ובתא נהג וחזרו ודיווחו שאין שם איש (התברר מאוחר יותר שהוא יצא ראשון ובמהירות כזו שלא הספיקו לראות).

דיווחתי למג"ד ויצאתי אחרון משם. ברחנו במהירות לכיוון "חמדיה". פרץ הגיע כבר לאזור מורדות "חמדיה" והנה נפלה פצצת מרגמה לידו והוא נפצע בכתף. אמרתי לו שיפנה את עצמו. בעליה על "חמדיה" נפל פגז ארטילרי על המנוע של ליפשיץ וראיתי סילוני של שמן מותזים מהמנוע. אמרתי לו בקשר שימשיך בתנועה ולגיורא שייצמד אליו. ליפשיץ דיווח שהתותחן רבינוביץ חטף הלם ואמרתי לו שיפנה אותו. תפסנו עמדות על "חמדיה" במקומות הקבועים. זמן קצר לאחר שתפסנו עמדות עובר טיל סאגר לאורך כל הקו על הגדוד ופוגע בטנק מפלוגה ז' שעומד משמאלנו, שניים מהצוות נפצעים והשניים האחרים מחלצים אותם וחוזרים לקחת את הטנק שלא נדלק. בידיעות מודיעיניות מסתבר שעמדו כ-80 טנקים מול גדודנו המצומצם. אחר הצהרים נסעתי למלא מחדש ולראות מה שלום הפצועים. כשהגעתי נתתי לצוות לטפל, דיברתי עם פרץ שנראה במצב רוח מרומם (הפצע שלו הוא מה שנקרא million dollar wound) רסיסים בכתף, ביד ובגב והוא מפונה לארץ. רבינוביץ שכב בחוסר אונים ליד זחל"ם התאג"ד (תחנת איסוף גדודית) ולא עזר שום אמצעי לעודד אותו. הוא היה אומר בלחש: "מה עם רזי?" ואני הייתי אומר: "הוא בסדר". "ומה עם רמי ומה עם אשר?" "הם בסדר, בוא ותראה". לקחתי אותו והראתי לו, אבל זה לא עזר.

השארנו אותו שם. אחר כך בתדלוק נפל אריאל ששון ופתח את המצת, את הגבה מעל עין שמאל. הוא בא אלי בריצה ואמר לי: "אל תפנה אותי, אני רוצה להילחם עם החברים שלי" ואז נפל והתעלף. אחר כך התעורר ואמר "אני רוצה לצאת לקרב עם כולם". אמרתי לו: "אתה התותחן, אתה תהיה אחראי אם תתעלף ולא תוכל לירות, אתה חושב שתעמוד בזה?" הוא אמר: "אני בסדר, הכל יהיה בסדר" והתעלף עוד פעם. פיניתי גם אותו. התחלתי לארגן מחדש את הצוותים, מוטי מפקד על 1 ב' בטנק 277 בשלב זה מתקן את הטנק מהפגיעה, ודוד לוי טען במקום שמעון כהן הפצוע; שמעון וייס מפקד על 1א' בטנק 292 במקום פרץ; דני גיל תותחן אצל ליפשיץ במקום רבינוביץ בטנק 773; גורוביץ תותחן במקום אריאל ששון בטנק 383; ויורי מנצ'יקובסקי מפקד על טנק 401 במקום חן יאיר.

חזרנו לעמדות ב"חמדיה". בשעה 16:30 הייתה התקפת מטוסים על איזור הגשר, נראו כ-19 מסוקי מי-16 ומירז'ים ירדו עליהם והבריחו אותם אחרי שפגעו באחד שהתפוצץ באוויר.

יום רביעי, 17 באוקטובר

בשעה 08:00 התחלת ההתקפה שלנו. התחלנו בתנועה בפריסה מדרום ל"טלוויזיה" לכיוון מערב. באזור ציר "פוטון" נפגע סקיהוק, וחיים כץ מ"פ ז' נסע לחלץ אותו, העלה את הטייס על הטנק ופינה אותו, לא לפני שהטייס השאיר להם פתק הודיה (הטייס חגאי תמיר). לאחר מכן נפגע סקיהוק נוסף והתפוצץ באוויר. מההתפוצצות נדמה היה שהטייס לא נחלץ אבל אחר כך הוא נראה צונח לאט לאט. הוא נפל בין גיורא לאבי ונתתי הוראה לאבי לפנות אותו. היו לו קשיים בהזזת הרגליים, הוא שכב עם הפנים בחול ונראה קרח במקצת. שמו יורם גדעון או קדרון. בערך באותו זמן נפגעו שני טנקים מפלוגה ז' וחיים כץ נפגע ופונה. לאחר מכן נפגע טנק מפלוגה ו' (הטנק של שוקי).

בשאר שעות היום ירינו קצת על "טלוויזיה", קצת לכיוון מערב, שם ניסיתי לפגוע בטנק שעמד שלם עם תותח מצודד לימין בתוך חצר בתעלות החווה. נראה לי שפגעתי בו, אך הוא לא העלה עשן ולא זז. באזור החווה ראינו פעילות רבה כאשר יחידת טנקי שוט נכנסה מדרום וניסו לנהל אש שם ולחפות על פינוי נפגעי החי"ר. מדרום לנו וקצת ממזרח הגיעה יחידה בגודל גדוד מוקטן שלטנקי מגח A3. הם עמדו וירו לטווחים מוגזמים ירי תותחים וירי מקלעים והיה ברור שהם לא פוגעים בדבר. לאחר מכן פנו ל"שוטים" והדליקו שני "שוטים", מיד הסבתי את תשומת ליבו של עוזי. הוא שלח את עידו שיגרש אותם משם. הם הפסיקו לירות ועידו חזר ודיווח שהם מכוח "כריש", כנראה חטיבת בית הספר לשריון. יותר מאוחר עבר נגמ"ש בתוך החווה במהירות שיא תוך זריקת רימוני עשן ונרות עשן (כולל צבעוניים) ופינה כנראה נפגעים, כולל מהטנקים הפגועים.

בערב נכנסנו לחניון לילה באותו מקום כשפלוגה ו' עם פניה לצפון, אנחנו למערב ופלוגה ז' בינינו. בלילה הגיעו מ"פ המפקדה והשליש וחילקו בטנקים מנות שי לחג. היה קשה לנו להאמין שיש אנשים שעוד מתעסקים בדברים כאלה. בכל אופן בשעה 01:00 (דקה אחר חצות) קיבלנו שי ושמחנו מאוד.

יום חמישי, 18 באוקטובר

בבוקר התפרסנו מחדש ולאחר מכן קיבלנו פקודה לנוע לאורך ציר "טרטור" לכיוון החווה הסינית. נכנסנו לשדרות מקבילות כשאני מימין, המג"ד במרכז ופלוגה ו' משמאל. כל השאריות של פלוגה ז' נשארו בעמדות. התחלנו בתנועה דרומה כדי לעקוף את "כריש" ולאחר מכן מערבה על ציר "טרטור". נענו במהירות כשאני נזכר בכל תוואי הקרקע המוכרים. בסיבוב החד (מקום לתאג"ד) אפילו חתכתי, כשהמג"ד מעיר לי על כך. כשהגענו לפיצול הדרכים ("טרטור", ימינה ללב החווה [המשאבות] ושמאלה לכיוון דוור-סואר) בחר עוזי בשמאלי וזכה לתודתי מקרב לב. בדרך ראינו סימני קרב חי"ר, הרבה טילי "לאו" (law) משומשים, חומרי חבישה של עזרה ראשונה ואפילו כלי נשק.

הגענו לאזור התעלה הראשונה. עוזי נתן לי פקודה להמשיך ולעלות צפונה, ממערב לתעלה והוא ופלוגה ו' יעלו ממזרח לתעלה. המשכתי בשדרות מקבילות כאשר ממש ליד מעבר התעלה, עלה הטנק של גיורא (312) על מוקש. הוא עלה והחליף את אבי. אנחנו ממשיכים. פניתי ימינה והכנסתי את הפלוגה לשדרה אחריי כאשר אני עליתי על מוקש בצידו והקפצתי אותו הצידה. הפלוגה המשיכה אחריי. לאחר שעברנו את שדה המוקשים ראיתי לפני קבוצת שיחים ולידם מכשיר קשר. המקלע כמובן לא עבד ויריתי על השיחים כשתי מחסניות עוזי.

הסוללה עושה עיקול ופונה מצפונה מערבה. בשלב ראשון בתנועה נענו לאורכה ובשלב שני תפסנו עמדות צפונה אחריה, אחרי העיקול. הסוללה שעל גדת התעלה נתנה לנו מחסה. התפרסנו כאשר מרקו ומחלקה 3 משמאל (ממערב), אני במרכז וגיוורא ומחלקה 2 והסמג"ד מימין ומאחור. אז דיווח לי לייבל 3' שהוא נמצא ליד המעבר בתעלה. הוריתי לו לירות מספר צרורות על המעבר לוודא שאין שם מוקשים. בינתיים עמדנו במקום וירינו על כל המטרות שנראו לנו. עוזי המג"ד החליף בינתיים טנק במקום זה שנפגע לו והמשכנו בהתקפה. 3' יצא ומשך שמאלה. לאחר מכן שאר המחלקה, אני, גיוורא, לפשיץ ועמוס. התחלנו בתנועה כשאנחנו יורים אש נק"ל (נשק קל ובכלל זה מקלעים) לכיוון ההסתערות. כל מטרה שראינו בשטח זכתה לתגובה, הייתה לי הרגשה טובה שהעסק מתחיל לזוז. אמרתי לפלוגה בקשר: "תחנות חרדון, כאן חרדון, התחלה טובה, זאת צורת הלחימה שלה הורגלנו". יצאנו לשטח הפתוח. לפתע זיהיתי סאגר רץ לכיוונו. צעקתי בקשר: "שמל, שמל" ("שְׁמַל" היה סוג של טיל נ"ט בשימוש המצרים במלחמת ששת הימים) והטיל פגע בטנק של יורי (401). נתתי פקודה: "לירות מעיכים (כדורי תותח מסוך "מעיד") בכל המהירות". אני יריתי מעיכים בקצב מהיר לכיוון המקור. לאחר מכן זיהיתי טיל נוסף. "שמל, שמל" צעקתי. הטיל פגע בטנק של גרשון ליבל (367) שעלה מיד באש. נתתי פקודה: "לנוע יותר מהר, סוף". המשכנו בתנועה ובירי אז הגיע הטיל השלישי, הוא פגע בטנק של מרקו (383) אז כבר לא היה טעם להמשיך.

נתתי פקודה: "לנוע בכל המהירות לאחור". התחלנו בתנועה לאחור אז נתתי פקודה ל-1א': "וייס נוע וחלץ את מרקו". הוא רק התחיל בתנועה ותחת החיפוי שלנו הגיע טיל רביעי ופגע בו (292). יצאתי במעבר ותפסתי עמדה מאחורי הסוללה, דיווחתי למג"ד. גיוורא, לפשיץ ועמוס נצמדו ימינה ולאחר מכן יצאו והצטרפו מסביב לשאר הגדוד. אני נשארתי לחלץ. הפצועים החלו מגיעים בעזרת הבריאים והתחלתי לטפל בפצועים. חבשתי את רון עמרם, וייסבך, גרשון ליבל, בוחבוט ובדקתי את שאר הפצועים. מרקו הגיע ונשכב על הסוללה בהלם. רון עמרם נפצע ברגל והיה גונח: "שוקה, תפנה אותי". אמרתי לו: "אתה רוצה שיכתבו בעיתון שהפצועים לא זעקו?" הוא ענה: "לא איכפת לי מה יכתבו בעיתון". אבל לאחר מכן לא דיבר. לויסבך היו שרופות הידיים והעור תלה מהן כמו כפפות שקופות. שיקרתי לו: "זה כלום, זה בדיוק כמו שאני נכוויתי". עטפתי את ידיו בתחבושות מטלין (תחבושת לטיפול בכוויות). גרשון ליבל נאנח. הוא נפצע קשה ביותר, חבשתי גם אותו והוא אמר: "הנהג המחורבן הזה, אמרתי לו ימינה והוא פנה שמאלה. בגלל זה נפגענו". הרגתי אותו, אבל ראיתי שמצבו לא טוב. אחד החיילים הגיע עם רימון מצרי שמצא, זרקתי אותו לתוך התעלה וראיתי שהוא נעלב. רציתי לערוך מפקד אבל לא היה זמן. ספרתי את האנשים וראיתי 20 יחד עם הצוות שלי. התחלתי לנסוע חזרה.

בדרך דיווחתי לעוזי המג"ד, ועמוס בניסיון כושל לעודד אותי אמר: "חרדון כאן 11, עבודה יפה מאוד, סוף". עברתי בזהירות בשדה מוקשים. דוד ברכה לא נראה לי פצוע, אבל כששלחתי אותו לעזור למרקו להגיע, הוא התלונן על כאבים בגב. בזמן הנסיעה התיישר על הצריחון עם 'עוזי' ביד. הגענו לציר "טרטור", היה שם נגמ"ש. העליתי עליו את הפצועים. זכו לפינוי שם: ליבל, בוחבוט, רון עמרם, גורביץ (עם רסיסים בישבן), מרקו ווייסבך. היה קשה לארגן אותם בפנים. לאחר מכן שאלתי פתאום: "איפה שרל?" לא קיבלתי תשובה. הנהג עטר עמד שם, שאלתי אותו שוב, הוא אמר: "אמרתי לך, אמרתי לך". דחפתי אותו בגסות. עליתי על הטנק ונסעתי חזרה. הגעתי למעבר. העמדתי את הטנק בניצב. נתתי הוראות לביאליק והתכוונתי ללכת עם הקלשניקוב לכיוון הטנקים. יששכר ישראל אמר לי: "קח 'עוזי' אחרת החברה של פלוגה ו' יירו בך". לקחתי עוזי יריתי ממנו צרור, לוודא שאכן יורה. התחלנו ללכת. השארתי את יששכר מאחוריי, שיחפה עלי. טנק אחד פלט עשן כשצריחו הפוך. אליו לא היה טעם ללכת אפילו. עברתי בין הטנקים וראיתי שאין אדם בשום טנק. חיפשתי בסביבות הטנק השרוף, בחפירות החי"ר המצרי ולא מצאתיו. הייתי משוכנע עתה שהוא נשאר בטנק. כשראיתי שאין מה לחפש שם יותר, נכנסתי לטנק של יורי (401) שהיה פגוע בתא הנהג, ידית ההילוכים שבורה אבל הייתה בשילוב high והמנוע פועל. העליתי את יששכר והתחלתי לנוע במהירות ובזיגזגים, להימנע מפגיעה. יששכר חשש שיפגעו בנו החברה שלנו והתקשר בבהלה למג"ד והודיע לו שאנחנו בתנועה. נענו חזרה לציר. שם כבר חיכה גדעון מ"פ החרמ"ש עם זחל"מים. העמדתי את הטנק ליד הציר. ביאליק העמיד את הטנק שלנו במקביל על הציר. ירדתי והלכתי ברגל לגדעון.

פתאום צללו עלינו מטוסי אויב, השעה הייתה 13:30. החרמ"ש ברחו מהזחל"מים, אני לא ידעתי מה לעשות מחוץ לטנק והתחלתי לרוץ חזרה. הייתי בין שני טנקים כאשר ראיתי גוף מבריק (בצבע כסף) נופל לפני. קפצתי עם הפנים לאחור, אבל החפץ לא התפוצץ. זה היה בידון (מיכל דלק נתיק). נרטבתי כולי בדלק מטוסים ושני הטנקים היו שטופים בדלק. אז שמעתי צעקות היסטוריות מכיוון הטנק של (גיורא) אבי. הם עמדו ונופפו לי. התחלתי לרוץ לכיוון, הגעתי עד שדה המוקשים וראיתי את קהילה ומכבש רצים מהכיוון השני. מכבש היה בהלם וצעק ללא הפסק. קהילה היה פצוע בראש ושתק. צעקתי להם שישכבו במקום. הוצאתי את סכין הקומנדו והתחלתי לעבור בשדה המוקשים לפי התרגולת. מכבש המשיך בצעקות וראיתי שזה לוקח יותר מדי זמן, לכן התחלתי ללכת בשדה כשאני מסמן אחרי חריץ עם הסכין. חשבתי בלבי שאם אעלה על מוקש והחריץ יפסק אף אחד לא יעבור שם יותר. עברתי את השדה. שאלתי את מכבש איפה עוד שני אנשי צוות. הוא ענה לי בהיסטריה: "הם הרוגים". אמרתי לו: "אל תזוז אני הולך לחלץ אותם". והוא צעק: "אל תלך הם חתוכים, הם הרוגים". לקחתי איתי את בני ארביט והתחלנו ללכת. ראיתי שהטנק הפגוע הוא ללא צריחון ולאחר מכן את המט"ק יושב שרוע עם פלג גופו העליון על הצריחון שמונח על רגליו, הבגדים נשרפו מעל גופו והוא היה הרוג. צעקתי לבני: "אל תתקרב". זכרתי אותו כילד רגיש. עליתי על הטנק. איש הצוות השני היה מוטל ללא ראש בתוך הטנק. חשבתי: "זה מה שאני צריך שהחברה יראו?" לקחתי את בני חזרה. חיבקתי את כתפיו ואמרתי לו: "הכל יהיה בסדר".

הגעתי חזרה לטנק של אבי, לקחתי את מכבש וקהילה אחריי בשדה המוקשים ודיווחתי לעוזי (המג"ד). אמרתי לו שאני לא רוצה לפנות את ההרוגים. הוא אמר: "אז שכלי של יגור ינוע לשם". אמרתי לו: "יש שם שדה מוקשים שמִשְׁנָה (משנה הוא כינוי לסֶגֶן) שלי עלה עליו". הוא אמר: "משנה שלך עלה על מוקש שהיה זרוק על הסוללה". המשכתי להתווכח איתו, ולבסוף אמר: "אני בעצמי עברתי שם, הטנק הפגוע זה הטנק שלי, שכלי של יגור ינוע לשם ויפנה אותם". בלית ברירה אמרתי לזחל"ם של פלוגת חרמ"ש לנסוע לשם. הוא הגיע לשדה המוקשים וברעם אדיר עלה על מוקש. כל הזחל"ם היה מכוסה בעשן ואבק. התחלתי לרוץ חזרה לשם. כשהגעתי התפזר העשן והזחל"ם היה מונח שם מפורק אבל מכל האנשים רק לאחד הייתה כוונה קטנה באצבע. ארגנתי אותם אחריי בשורה עורפית בשדה המוקשים ופיניתי אותם. עליתי על הטנק ודיווחתי ברוגז לעוזי, והוא ענה: "אמרתי לך לשלוח אותם ברגל". אז התעצבנתי לחלוטין והחלטתי שיותר אני לא מתווכח איתו.

בינתיים עבדו אנשי ההנדסה בפירוק המוקשים וגשר הגלילים עבר לכיוון התעלה. עוזי (המג"ד) ניסה לנוע עם גיורא וליפשיץ מימין, וליפשיץ חטף נ"ט בטנק שפרס זחל (טנק מס' 773) וכל הניסיונות לחלצו עלו בתוהו. ב-10:16 היה קרב אוויר שהסתיים בהפלת שני מיגים ועוד אחד בלתי מזוהה. לאחר מכן עבר אותנו הליקופטר לכיוון הנפילה, ולכן הסקנו שזה שלנו.

עמדנו בעמדות מעל התעלה הראשונה של החווה הסינית כשהפלוגה מונה שני טנקים בלבד. בלילה נסענו מספר מטרים לחניון הלילה. כדי לא לאבד לגמרי את מצב הרוח, אמרתי בקשר: "תחנות חרדון, כאן חרדון, שדרה, נועו אחריי, סוף". פתגם שזכה להצלחה לפי התגובות. יותר מאוחר הצטרף מוטי כהן עם טנק 277 שהיה בתיקונים. כיוונתי אותו לפי הקודים הישנים, ומכיוון שהוא היה איתי ב"מרפק" הוא הבין והגיע. הפגיעות ב-18 לאוקטובר:

1. וייס שמעון - פונה, כאבים בגב, כוונה ביד.
2. רון עמרם - פונה, פצוע ברגל.
3. ברכה דוד - פונה, כאבים בגב.
4. קורדובה - בגדוד.
5. טנק 292 - פגוע בזחל, מנוע, חור בצריח.
6. הרוידנשל אילן - פצוע באצבע.
7. מרקו כהן - פונה, הלם.
8. גורביץ - פונה, רסיסים בתחת.
9. ציון בוחבוט - פונה, פצוע ברגל.
10. בני הרטמן - בגדוד.
11. ברכה אריה - פונה, שבר ביד.

12. גרשון ליבל- פונה, פצוע ברגל, גב, בטן, יד ובחזה.

13. ויסברך זאב- פונה, שרוף בידיים ובפנים.

14. משר משה- משתפן בגדוד.

15. שרל חיים- נעדר.

יום שישי, 19 באוקטובר

בבוקר ערפל נוראי. נסעתי עם עוזי (המג"ד) למלא מחדש. החבר'ה עבדו בסדר. ניגשתי לעוזי וביקשתי עוד טנקים. קיבלתי שני טנקי מגח A3 עם מ"מ מזוקן. חזרנו לעמדות בחווה עם תוספת כוח.

10:30, הלכתי ברגל לראות מה נמצא ליד הסאגרים שהיו מוצבים לפנינו. בדקתי אותם ולאחר מכן סביבם. גיליתי עקבות זחילה. באקדח שלוף עקבתי אחרי העקבות וגיליתי שני מצרים שוכבים ומדברים בלחש. חזרתי לטנק, לקחתי 'עוזי', כשהקמב"ץ מצטרף אלי והוצאנו אותם לשטח פתוח כדי לראות מה הם עושים.

ב-11:00 נסענו שוב לבדוק את הטנקים הפגועים. הפעם ביאליק הצטרף אלי. בטנק 367 לא היו סימנים לשרל (חיים שרל, התותחן הנעדר מהטנק של שמאי). ניגשתי לטנק הדומם השני, ניסיתי להניעו אך ללא הצלחה. ניסיתי לחבר מספר חוטים קרועים בלוח המחיצה של תא המנוע (בקיטון פלייט), אבל לאחר מכן כשהדלקתי מתג 24 וולט, נורה מהתותח כדור מעיך. עזבתי את הטנק הזה. לקחתי איתי את הטנק המונע. נהגתי בו בזהירות, ואכן הזחל שהיה מחוזק רק במחבר חוליה החזיק עד ציר "טרטור", שם הזחל נפרס (הטנק שפיניתי היה 292).

יותר מאוחר שבתי עם טנק מגח A3 וגררתי את טנק 383 החוצה לציר "טרטור".

ב-13:30 היה קרב אווירי בו הפילו מטוסינו 4 מיגים, 2 מהם מיג 21, לאחר מכן עוד 3 ולאחר מכן עוד אחד שהתפוצץ האוויר.

ב-13:45 נפגע טנק של פלוגה ז' שעמד מול "טלוויזיה" והתוצאה - שני פצועים ואחד הרוג.

ב-14:40 נפגע טנק נוסף מפלוגה ז' ובמקרה זה כולם יצאו שלמים.

ב-17:00 נפגע פנטום מטיל נ"מ מעל דוור-סואר הטייס נחלץ ונראה צונח. לאחר מכן נפגע מיג 21 נוסף והתפוצץ האוויר.

ב-17:30 אנחנו מזהים ממערב, על כביש התעלה "לקסיקון", יחידה נעה צפונה ונתקלת במארב 'סאגרים' שנורים מטווחים רחוקים. אנחנו רואים לפחות 4 טנקים שנפגעים ועולים באש. שוב הצטופפנו לחניון לילה בין תעלות החווה.

מחלקה 1, טנקי אם-48-אי-3 (M48-A3):

צוות 1: שמעון כהן, בוריס מליכסון, בלנק אריה, שלמה לוי, טנק מס' 448.

צוות 1א: מאיר כהן, דוד כהן, ברק יוסי, נאוי מאור, טנק מס' 321.

יום שבת, 20 באוקטובר

בבוקר התפזרנו לעמדות, עידו ניסה לחלץ את הטנק התקוע של ליפשיץ, אבל שוב ללא הצלחה. לפלוגה הצטרפו ליפשיץ, אבי כהן ויורי. פקודות מעוזי (המג"ד) - אני מעביר את שמעון עם המחלקה לעידו ונע באגף הימיני (ממזרח) לכיוון צפון. התחלנו בתנועה. כעת בפלוגה: בכוח שלי 5 טנקים ואצל עידו 3 טנקים.

על הגדה המערבית של התעלה פועלת חטיבה 14 והצנחנים. הם מחפים גם לכיוון מזרח. על הגדה המזרחית נע גדוד 410. אנחנו ממזרח ל"לקסיקון". אני נע בפריסה כאשר אני מעיף מדי פעם מבטים חוששים מזרחה לכיוון "טלוויזיה". עידו נכנס לשדרות מקבילות ונע ממערב וקצת מאחור. 10:30, לפתע עידו עולה על מוקש וזמן קצר לאחר מכן עולה הסמ"פ שלי על מוקש נוסף. עידו עולה על הטנק של ליפשיץ. הם ממשיכים בתנועה. אנחנו מזהים מחפורות, כלי רכב רבים וחייילים מתרוצצים. אנחנו יורים נק"ל תוך תנועה ומידי פעם גם בתותחים. בשלב מסוים התחילו להפריע לי ברשת הפלוגתית.

כאשר הרשת לא הייתה מועסקת אי אפשר היה להחזיק מעמד, הייתה מוסיקה קצבית ומאוד רועשת (נדמה כביצוע רוסי למוסיקה מערבית). הודעתי לעוזי (המג"ד) שאני מעביר את הכלים לרשת הגדודית, ואכן כך עשיתי. לאחר כ-20 דקות עברנו חזרה לרשת הפלוגתית ששקטה בינתיים. מטוסי חיל האוויר יורדים על האויב באזור "מיסורי" ואנחנו רואים פגיעות יפות

במטרות. הם זורקים בין השאר פצצות מצרר. אני מזהיר את הכלים שלא יעלו על "כדורי הטניס" (הפצצונות של פצצות המצרר) שמוטלים על החול. עידו עוצר עם פלוגתו ומאבטח לכיוון החווה הסינית שעדיין לא נוקתה מאויב. אני ממשיך צפונה.

השעה 15:14. אנחנו נעים בפריסה ויורים גם תותחים בתנועה. עוצרים בקפל קרקע שמסתיר בערך עד גובה גלגל מרכוב. על גבעה ממולנו אנשי חי"ר ואנחנו יורים עליהם בתותחים כל פעם שאנחנו רואים שהם מציבים טילים או כש"תיירים" באים עם המזוודות המפורסמות (תיירים - כינוי למפעילים של טילי הסאגר. המזוודות הן הטילים והכוונת שלהם הארוזים במעין מזוודות).

על הגבעה זחל"ם פגוע (נראה דגם ישראלי). הם מנסים להגיע אליו ולהניח לידו טילים. במקרה אחד פגעתי בקבוצה של כ-4 חיילים, שנים עפו באוויר ולא קמו ושנים המשיכו ללכת באדישות. אגב, האדישות שלהם מוציאה אותי מכלי. גם ארטילריה יורדת מדי פעם על האויב לאחר בקשותינו החוזרות ונשנות. עם רדת החשכה מפסיקה הפעילות, ואני נשאר במקום. יותר מאוחר קורא לי עוזי (המג"ד) לאחור ומסמן עצמו בפנס, ואני נכנס לחניון ממערב לעידו ולבית המשאבות. האזור מסריח מגוויות מצריות.

שוב אני מחלק הוראות לחניון ועובר בין הטנקים, משוחח עם האנשים ובודק שאכן מכשירי הא"א (מכשירי ראיית לילה על בסיס אינפרה אדום) של הנהג והתותחן עובדים, כדי לסרוק את השטח נגד אמצעי ראייה אינפרה אדומים של המצררים. הלילה חשוך ביותר. עידו יוצא למלא מחדש ואני מחכה בקוצר רוח לתורי.

יום ראשון, 21 באוקטובר

לפני עלות השחר יצאתי למלא מחדש. הלילה חשוך ומעורפל. אני בדרך לצומת "טרטור" "לקסיקון". מצידי הדרך אני רואה צלליות מרובות של טנקים שרופים, חלק גדול נראה כפטונים, רובם מסוג אס-60, ליד הטנקים גוויות, חלקן שלנו. אני משתדל לא להסב את תשומת ליבם של אנשי הצוות למראה. מגיעים לפלוגת המפקדה. שוב קבלת פנים נלהבת ממ"פ המפקדה והחוליה הטכנית שלנו. אנחנו מתדלקים ומחמשים. בוסני עושה בעיות ולא רוצה לתת אוכל לשמעון (החשמלאי בחוליה ההטכנית). הוא אומר שהוא לא מכיר אותו. לרגע אני חושב שאני במקום הלא נכון ושכמות האדרנלין בדם תגבר עלי. לאחר מכן, אני מפעיל עליו לחץ עדין והוא מחלק גם להם אוכל. בינתיים מתבהר ואני מרגיש לא נוח לעמוד שם. גומרים לתקן טנקים נוספים ואני לוקח את היחידה חזרה.

נעים שוב על הציר הפעם אין אפשרות להסתיר מהחבר'ה את מחזות הזוועה. טנקים שלנו עם צריחים הפוכים, חללים שלנו לידם והמון גוויות מצריות בכל האזור. ליד טנק מגח A3 שרוף אני עוצר, קופץ עליו ומקלף ממנו כנת מקלע למען הצריחון שלי. סכין הקומנדו שלי אובדת בתרגיל הזה. ממשיכים לכיוון בית המשאבות. בשעה 10:08 נעמדים במקום ממערב. עוזי (המג"ד) קורא למפקדים לתדרוך. מטוסי חי"א יורדים על מיסורי עם פצצות מצרר. עלינו יש התקפה ארטילרית מצרית ועידו מודיע שנפגע קלות. ואכן לאחר כמה דקות הוא מגיע לתדרוך. עוזי מסביר את תוכנית ההתקפה. אנחנו נעלה צפונה ואחר מכן נפנה מזרחה. גדוד 410 מהצד השני של "לקסיקון". מתפזרים חזרה ואני מקבל את שמעון עם מחלקתו חזרה מפלוגה ו'.

בסביבות 10:00 אנחנו רואים מטוסים מצריים מרקטים (יורים רקטות) מערבית לתעלה. אנחנו מחכים לארטילריה ולחיפוי האווירי המובטח. הוא לא מגיע ונדחה משעה לשעה. בצהרי היום מתחילים מטוסים לרדת על "מיסוריי" וב-13:40 יצאנו להתקפה בדרך זרועות מחפורות רבות, תותחים, כלי רכב וטנקים פגועים ואפילו טיל נ"מ, ובעיקר גוויות של חיילי אויב. אנחנו נוסעים ויורים. עידו עוצר ומחפה עלי, אני נע מזרחה ותופס את הרכס שלפני ומחפה עליו. הוא נע ועובר ממערב לכיוון צפון ותופס שם. עלינו יורדת ארטילריה כל הזמן. ב-15:05 נופל מיג 21 לתעלה ומעלה אחריו נד מים אדיר. פתאום קורא לי גיורא: "חרדון, תסתכל אחורה". אני מסתכל ורואה על הרמפות דגלי ישראל. פרץ אש נוסף ועל רמפה יותר צפונית מתנוסס דגל ישראל. צמרמורת חולפת בגבי. אני נותן פקודה בקשר שכולם יסתכלו מערבה ויראו את הדגלים מתנוססים ממערב לתעלה. בלבי אני אומר, הצנחנים האלה ברדקיסטים אבל בהחלט יודעים מה צריך לעשות. מאין הם השיגו דגלים באמצע המלחמה?

ההרגשה יותר טובה. אש אימים מונחתת על האויב. מ"פ החרמ"ש מטהר עם הפלוגה שלו את שאריות המצררים מאחורינו. אנחנו מתקדמים שוב קדימה עד לחולית. שמעון מימיני וגיורא משמאלי, מחליפים אש עם האויב. מכיוון "טלוויזיה" עפים לכיווננו סאגרים נוספים, אבל

כולם מחטיאים. אנחנו עומדים ליד שריינית בי-אר-די-אם ומשאית עם רקטות ארטילריות. פתאום אני רואה פגיעות מדויקות מתחת לטנק של אבי כהן ויורי. הם מדווחים ששני הכלים מסוגלים לנוע אבל זקוקים לתיקון. אני שולח אותם למפקדה, כדי שיחליפו את החוליות הפגועות. החשכה מתקרבת, ענני עשן שחור מכיוון מזרח וצפון. כנראה היסבנו למצרים נפגעים רבים. בשעה 17:30 מקבלים ידיעה שהצבא המצרי נשבר ואנחנו מוכנים לתקיפה בכל רגע. במשך כל הזמן עמדו מולנו לפחות כ-30 טנקים כשאנחנו פגענו ברבים מהם. חלק מהם עמד חשוף עם האגף אלינו וירה לכיוון צפון, בעיקר הכלים שעמדו על א-טליה 205 וצפונה משם. בשטח נראים גם מספר טנקים פגועים שלנו. גיורא מבקש אישור לעוד ירי וכמובן מקבל אותו, פוגע בטנק טי-55 בטווח 2000 בכדור ח"ש ראשון ומקבל תשבחות. אנחנו מחכים להתקפה שנדחתה למחר.

יום שני, 22 באוקטובר

ב-05:00 יצאנו להתקפה. מיד לאחר התחלת התנועה עלו שני טנקים של פלוגה ז' על מוקשים על הגבעה שלפנינו. מפקד פלוגה ז' נשאר בודד בפלוגה. בגדוד נשארו רק 11 טנקים. עוזי (המג"ד) עוצר את ההתקפה, כנראה שיש שדה מוקשים לפנינו (מאוחר יותר יתברר שאכן נכון הדבר). צירפתי לפלוגה את מ"פ ז', קורט ישראל שאז עדיין לא הכרתי: "זמזם אתה תהיה ב'1' אם אתה לא מתנגד". הוא ענה בחיך. דודיק אנג'ל הגיע גם הוא והחליף את מט"ק 2א' מאיר כהן, שידו הייתה נקועה. כעת במחלקה אחת כולם קצינים.

אנחנו בעמדות. יצאתי וישבתי על המדף כשחיל האוויר תוקף את "מיסורי". הפצצות ירדו ברצף אבל לא השאירו את רישומם על המצרים.

ב-08:40 ירדו עלינו מטוסים, כנראה סקייהוקים. אנחנו לא ראינו אותם. פתאום נשמעו שתי התפוצצויות אדירות מצפון, מכיוון פלוגה ו'. אני זינקתי לצריח כשאני צועק לישראל: "קפוץ פנימה!". הוא קפץ דרך תא הטען-קשר ואז היה פיצוץ אדיר מאחורינו. השיניים נקשו מעצמת הפיצוץ. לפני ואחרי הפיצוצים הייתה דממה. בפלוגה ו' נהרגו אשר זפרני ודני גול, רזיאל משה נפצע קשה ועידו נפצע בינוני. גם לחרמ"ש היה פצוע קל אחד, הם מפונים לאחור.

ב-09:55 נורה טיל סאגר מכיוון "טלוויזיה" ופגע בטנק הפגוע שעמד בראש הגבעה. הטיל פגע בו באזור הגלגל המניע, הטנק לא נדלק. המשכנו לחזות בהתפוצצויות על "טלוויזיה" שעכשיו הייתה אפורה-כהה עד שחורה לעומת הצבע הצהוב הקודם שהיה לה, ועל "מיסורי".

ב-15:00 שמענו בחדשות שגם המצרים הסכימו להפסקת אש. אנחנו ממתינים, פתאום שמעתי זמזום מוכר מכיוון צפון. לפני שהיה זמן בידי להזהיר הגיח סאגר מאזור הגבעה שלפניי ופגע לפני שמעון כהן. למרות שהטנק עמד מדומם, הוא זינק לאחור כאילו נדקר בסיכה. אמרתי לו בקשר: "1, לרוב אני מזהיר אבל הפעם לא ראיתי את זה". הוא ענה בעצבנות.

החשכה יורדת. ב-18:20 עבר כלי טייס עם אורות ניווט מכיוון איסמעיליה מעלינו, המצרים יורים עליו אש נ"מ סמיכה וגם אנחנו, אף אחד לא פוגע. בעוד חצי שעה עומדת להתחיל הפסקת אש, הירי מכיוון המצרים גובר, לנו אין מה לירות. בשעה 18:50 ניתנה פתאום פקודת התקפה על "טלוויזיה". המח"ט נכנס לרשת שלנו ונתן לנו את הפקודה. עוזי (המג"ד) שאל אותו אם הפסקת האש מתחילה והמח"ט ענה לו ברוגז שיבצע את ההוראות. **עמוס** נכנס לרשת ואמר למח"ט שזה לא זה.

18:52 הפסקת אש, המצרים יורים רק אש ארטילרית ונ"מ.

18:55, יוצאים להתקפה. התחלנו בתנועה ואז נכנס המח"ט שוב לרשת והודיע לנו לחזור חזרה.

18:58, חזרנו לעמדות. המצרים יורים מכל מה שיש להם, אש תלולת מסלול ובכינור ישיר: ארטילריה, קטיושות, טנקים, נ"ט, סאגרים ונ"מ בקצב רצחני. האופק מואר מהיציאות. רק מטחים מועטים נופלים הפעם לידנו. הרוב נופל באזור החווה הסינית, החצר ומפקדת החטיבה. הם גם מאירים את השטח בכל הנורים ופצצות התאורה שלרשותם.

19:02 יריתי זיקוק ירוק לסמן אחרון נורה. **עמוס** שואל בבהלה מה קורה ומתרגז שאני עונה לו בלצון.

19:05 גיורא נוסע חזרה לעמדתו ובדרך נופל למחפורת. אני מאשר לו שיתחבר למחלקה שלו. מחלצים אותו במהירות. בבור אנחנו מוצאים שני רובי קלצ'ניקוב וגיורא מקבל מתנה.

19:08 הפסקת אש כללית. המצרים ממשיכים לירות זיקוקין ונ"מ, כנראה "פנטזיה", שמחה על הפסקת האש. החל מ-18:19 לא נשמעו יותר יריות.

יום שלישי, 23 באוקטובר

ערפל. עוזי (המגי"ד) מנסה להתקדם עם פלוגה ו' אבל התבלבלו בכיוון. יותר מאוחר התקדמו אומנם והחזיקו מצומת "אושה"- "לקסיקון" ומזרחה. ב-07:35 תעה ג'יפ מצרי בערפל. גדעון מ"פ חרמ"ש שם לבו אליו, רנ"ט שנורה לעברו החטיא אבל גונן לא החטיא עם העוזי והקצינים שישבו בג'יפ ברחו והשאירו את הג'יפ. החלפנו גרביים ולבנים לאחר שבוע נוסף. טנק מצרי נכנס לשטחנו ונפגע, הצוות ברח.

אנשי צוות פלוגה ח':

1. שוקה בר-און - קיים.
2. כהן מרדכי - קיים.
3. רבינוביץ חיים - קיבל הלם ב-16 באוקטובר, פונה, "חמדיה".
4. זפרני אשר - נפגע בהפצצה ב-22 באוקטובר, נהרג, "מיסורי".
5. רזיאל משה - נפגע בהפצצה ב-22 באוקטובר, פצוע קשה, רגלו נקטעה, "מיסורי".
6. בני גול - נפגע בהפצצה ב-22 באוקטובר, נהרג, "מיסורי".
7. כהן שמעון - נפצע מרסיסים ביד 16 באוקטובר, פונה בבור.
8. שרל חיים - נהרג ב-18 באוקטובר, בחווה הסינית.
9. רון עמרם - נפצע ברגל ב-18 באוקטובר, פונה, החווה הסינית.
10. קימלמן גיורא - קיבל הלם בטנק של שמאי ב-10 באוקטובר, פונה, "מכשיר".
11. פרץ דוד - נקע רגל לאחר פגיעת סאגר ב-9 באוקטובר, חזר ב-13 באוקטובר, נפצע בכתף ב-16 באוקטובר, פונה, "חמדיה".
12. ממון אורי (אהרון) - נהרג ב-9 באוקטובר, "חמדיה".
13. הררי עודד - חו"ל, לא התגייס.
14. יסעור יצחק - נשרף קלות בידיים, ב-9 באוקטובר, טנק שלי, פונה, "טלוויזיה".
15. קוסטי יעקוב - נפצע באצבע, בהכנות בשדה תימן ב-6 באוקטובר, לא השתתף.
16. איזנקוט יהודה - קיים.
17. קלינגר עמי - קיים.
18. בר-זיו עמירם - אחיו נעדר (נהרג), פונה ב-9 באוקטובר.
19. קפ עמרם - לא התייצב.
20. אזכיראלי אמיר - נהרג ב-9 באוקטובר, "חמדיה".
21. גורדון אהוד - נהרג ב-9 באוקטובר "חמדיה".
22. גיורא אילן - קיים.
23. פרוידנטל אילן - פונה ב-19 באוקטובר בגלל פצע באצבע.
24. ארביט בנימין - קיים.
25. פנחס מרדכי - קיים.
26. כהן אבי - קיים.
27. וקמן מיכאל - קיים.
28. עזר - קיים.
29. לוי דב - קיים.
30. אשתר איתן - החלפתי אותו ב-9 באוקטובר. מאז לא חזר לפלוגה.
31. ביאליק יהודה - קיים.
32. יששכר ישראל - קיים, אחיו נהרג, פונה הביתה ב-25 באוקטובר.
33. משרקי שמעון - נסע הביתה ב-13 באוקטובר, (חתונה) חזר ב-25 באוקטובר לגדוד אחר.
34. לב דוד - חו"ל, לא התגייס.

35. ביטרן יצחק - נפצע קשה, על טלוויזיה, פלוגה ז' ב-9 באוקטובר הרוג.
36. ברכה דוד - נפצע מסאגר ב-18 באוקטובר, פונה, החווה הסינית.
37. קורדובה חיים - נפגע מסאגר ב-18 באוקטובר, מאחור, חווה סינית.
38. וייס שמעון - נפגע מסאגר ב-18 באוקטובר, פונה.
39. הורדי יצחק - קיים.
40. מזרחי יצחק - פונה ב-13 באוקטובר, בגלל אסטמה.
41. הויזמן אורי - קיים.
42. אריאל אמנון - נהרג ב-9 באוקטובר, "טלוויזיה", פלוגה ז'.
43. פורטוגל אשר - פצוע קשה ביד ובחזה, ב-16 באוקטובר, פלוגה ו' (נפגע גם ב-9 באוקטובר).
44. מיוני יצחק - נפגע מסאגר ב-9 באוקטובר, מאחור.
45. כהן מנחם - נפגע מסאגר ב-9 באוקטובר, ב-13 באוקטובר נהג שלי, קיים.
46. מנגר זאב - נהרג ב-9 באוקטובר, "חמדיה".
47. לוי יעקוב - נהרג ב-9 באוקטובר, טנק שלי, "טלוויזיה".
48. שמאי שנפלד - נפצע באף ב-10 באוקטובר, פונה, "מכשיר".
49. ליפשיץ אברהם - קיים.

נוספים פלוגה ח':

50. שבתאי סקרז'צקי - נפגע ב-9 באוקטובר, טנק שלי, פונה, "טלוויזיה".
51. אברג'יל חיים - קיים.
52. יורי מנצ'יקובסקי - מיום 17 באוקטובר. נפגע ב-18 באוקטובר, חזר, קיים.
53. רון יאיר - מיום 14 באוקטובר. נפצע ביד ב-16 באוקטובר, פונה, החווה הסינית.
54. לוי דוד - קיים.
55. מרקו כהן - מיום 14 באוקטובר. נפגע ב-18 באוקטובר, הלם, פונה, חווה הסינית.
56. גורביץ אברהם - מיום 14 באוקטובר. נפגע ב-18 באוקטובר, רסיסים בישבן, פונה, החווה הסינית.
57. ציון בוחבוט - מיום 14 באוקטובר. נפגע ב-18 באוקטובר, רסיסים ברגל, פונה, החווה הסינית.
58. בני הרשמן - מיום 14 באוקטובר. נפגע ב-18 באוקטובר, קיים (עבר ל-407).
59. נהרי יאיר - קיים.
60. שולשטיין משה - קיים, עבר ל-407.
61. ברכה אריה - נפצע ביד ב-18 באוקטובר, פונה. חווה הסינית.
62. גרשון ליבל - נפצע קשה בחזה, ברגל ובבטן ב-18 באוקטובר, פונה, החווה הסינית.
63. וייסבך זאב - נשרף בידיים ב-18 באוקטובר, פונה, החווה הסינית.
64. עטר משה - נפגע ב-18 באוקטובר, השתפן, בגדוד.
65. אריאל ששון - נפצע מעל העין בתדלוק ב-16 באוקטובר, פונה.
66. בוריס מליכסון - קיים.
67. שמעון כהן - קיים.
68. בלנק אריה - קיים, עבר לבית הספר לשריון.
69. שלמה לוי - קיים.
70. מאיר כהן - נקע ביד, פונה, ב-23 באוקטובר.
71. דוד אנג'ל - קיים (407).
72. ברק יוסף - קיים, (407).
73. דוד כהן - קיים, (407).

- 74. נאוי משה - קיים, (407).
- 75. זילבר בוש יורם - קיים.
- 76. ניסים כהן - קיים.
- 77. נגר יצחק - קיים.
- 78. דוד בן-גיגי - קיים.
- 79. רותם איבי - קיים.
- 80. ארד יאיר - קיים.
- 81. יערי משה - קיים.
- 82. זלינגר אלי - קיים.
- 83. הרמן אריה - קיים.
- 84. פרוידינגר ראובן - קיים.
- 85. בוזגלו יהודה - קיים, פונה (אחיו נהרג).
- 86. כהן יעקוב - קיים.
- 87. אהוד רשף - קיים.
- 88. שורץ צבי - החליף את וקסמן (עבר).
- 89. מסינג אבי - החליף את בוזגלו (עבר).
- 90. נהרי אהרון - נהג מחליף (עבר).
- 91. נעמן שמעון - קיים.
- 92. נחמי סגל - עבר ל-407, חזר לפלוגה ז'.
- 93. מישל כהן - עבר לפלוגה ז'.

טנקים, פלוגה ח':

- 1. 773 - נפגע מנ"ט, פרס זחל (ליפשיץ), חווה הסינית, מזרח.
- 2. 311 - נפגע ממעיד (שמאי) מידי המצרים. "מכשיר" מתחת לגבעה 110.
- 3. 294 - נפגע מסאגר ונשרף, בידי המצרים (שוקה). 500 מ' דרומית ל"טלוויזיה".
- 4. 293 - טנק מג"ד.
- 5. 290 - נפגע מח"ש, נשרף (ממן). פונה, מורדות צפון מערביים של "חמדיה".
- 6. 312 - נפגע ממוקש, פונה (גיורא). חווה הסינית צומת "טרטור" והתעלה השנייה ממזרח.
- 7. 291 - טנק שעבר לפלוגה ז'.
- 8. 281 - קיים, הטנק שלי.
- 9. 292 - נפגע מסאגר בזחל, פונה על ידי (וייס), החווה הסינית.
- 10. 277 - קיים, מוטי, ב1.
- 11. 282 - נפגע מסאגר, נשרף בידי המצרים (פרץ). 500 מטרים דרומית-מערבית ל"טלוויזיה".
- 12. 284 - נפגע מסאגר, פונה על ידי עוזי (עוזי).
- 13. 367 - נפגע מסאגר, נשרף, פונה, (לייבל), החווה הסינית.
- 14. 383 - נפגע מסאגר, חולץ על ידי (מרקו), החווה הסינית
- 15. 401 - נפגע מסאגר, חולץ על ידי (יורי), חזר וקיים, החווה הסינית.
- 16. 448 - קיים, שמעון, הועבר ל-410 ב-16 באוקטובר, A3.
- 17. 321 - קיים, דודי, הועבר ל-401 ב-16 באוקטובר, A3.
- 18. 834 - קיים, אייבי 3.
- 19. 538 - קיים, אבי 2א'.
- 20. 372 - קיים, גיורא.

21. 370 - קיים, ליפשיץ.
22. 327 - קיים, הרמן.
23. ליפשיץ, עבר לעידו - זמן קצר מאוד.
24. קורט, עבר לפלוגה ז' - זמן קצר מאוד.
25. כץ משה, 3א', עבר לפלוגה ז' - זמן קצר מאוד.

שיבוץ קרבי פלוגה ח', בבוקר 7.10.1973 :

הצוות	ג	1	1א	1ב	2	2א	2ב	3	3א	3ב	ד
מפקד	שוקה בר- און 2032511	דוד פרץ 205464 6	אברהם ליפשיץ 2053612	רמי בר- זיו	גיורא אילן 2036779	אברהם כהן 208032 1	איתן אשתר 207103 1	שמאי שנפלד 2012263	שמעון וייס	אמנון אריאל 2059614	מוטי כהן 2055733
תותחן	חיים רבינוביץ 2080075	אהרון ממן 206302 5	יהודה איזנקוט 2060473	עמיר אזכירלי 2034404	אילן פריודנטל 2080674	מיכאל וקסמן 207084 0	ישראל יששכר 207086 5	חיים שרל 2060361	יצחק הורדי 208076 4	אשר פורטוגל 2074984	עמרם רון 2062114
טען	אשר זפראני 2062635	יעקב לוי 205984 4	חיים אברג'יל 2083453	זאב מנגר 2074153	בני ארביט 2044156	אריה עזר 207235 6	יהודה ביאליק 207101 3	שמעון כהן 2076296	יצחק מזרחי 207368 8	יצחק מיוני 2074246	דוד ברכה 2073604
נהג	משה רזיאל 2062690	יצחק יסעור 206373 0	עמי קלינגר 2059920	אהוד גורדון 2063724	מרדכי פנחס 2071237	דב לוין 206200 6	שמעון משרקי 207421 8	גיורא קימלמן 2038344	אורי הויזמן 207310 6	מנחם כהן 2072419	חיים קורדובה 2071336
מספר צ'	817773	817294	817293	817290	817312	817291	817281	817311	817277	817282	817292

מס' אישי	שם	תפקיד
2047552	מוטי פלד	סמל חוליה טכנית
2029937	מיקי פלד	מכונאי
2029585	ראובן ליזרוביץ	מכונאי
2059255	יהושע ארדיטי	מכונאי
2030609	אליעזר אלפרשטיין	טכנאי צריח
2014482	שמעון שטיינר	חשמלאי
2040436	משה אוליאל	נהג
	אשר חזן	חובש
	750455	מסי צ' של

		הזחלים
--	--	--------

טוביה רביב היה המח"ט של שוקה במשך כל המלחמה (מלחמת יום כיפור).
מספרו האישי של שוקה : 2033511